

Pomeniti se hočemo o zadnjih dogodkih in se dogovoriti o skupnih ukrepih proti „pedagoškemu modelu“!

Wir wollen die jüngste Entwicklung besprechen und Maßnahmen für ein gemeinsames Vorgehen überlegen, um das „Pädagogenmodell“ zu verhindern!

Skupno za skupno šolo Gemeinsam für die gemeinsame Schule

Nedelja/Sonntag
31. 1. 1988
14.30

Celovec/Klagenfurt
Mladinski dom
(Mikschallee)

POSVET SKLICUJEJO / DIESE BERATUNG WIRD EINBERUFEN VON: Alternative Liste Universität - Alternativa lista univerze • BKS/Verband sozialistischer Student/innen Österreichs • Bund demokratischer Frauen • Initiative Sozialisten für den gemeinsamen Unterricht • Katoška mladina • Klub slovenskih občinskih odbornikov • Klub slovenskih študentov in študentk v Gradcu • Klub slovenskih študentov in študentk na Dunaju • Österreichische Hochschüler-schaft Klagenfurt • Streik- und Aktionskomitee der OH Klagenfurt • Strojno pedagoško združenje dvojezičnih učiteljev/učiteljic • Pädagogische Fachvereinigung zweisprachiger Lehrer/innen • Überparteiliches Komitee zur Verteidigung der zweisprachigen Schule in Karnten - Nad-strankarski komitej za obrambo dvojezične šole na Koroškem • Villacher Friedenskomitee • Volksgruppenreferat der OH Klagenfurt • Zveza slovenskih organizacij na Koroškem • Zveza slovenskih žena • Zveza slovenske mladine

Med glavnimi govorniki na zborovanju bo tudi univ. prof. dr. Peter Gstettner, kateremu velja v času napadov nanj naša posebna solidarnost in podpora.

Šolstvo: Spet nova strokovna komisija?

Pogovori med slovenskimi strokovnjaki za vprašanje šolstva in sodelavci urada Zveznega ministrstva za pouk, umetnost in šport pretekli petek na Dunaju niso privedli do bistvenih sprememb v stališčih obeh pogovornih strani. Slovenski delegaciji, v kateri so bili s strani ZSO dr. Avguštin Malle, dr. Theodor Domej in dr. Marjan Sturm, je bilo rečeno, da so za odločitev pristojne stranke, urad zveznega

ministrstva za pouk pa opravlja le funkcijo povezovalnega člana.

S strani ministrstva je bila kljub temu predlagana strokovna komisija, ki naj bi spremljala načrtovano reformo šolske ureditve ob sodelovanju slovenskih in strokovnjakov celovške univerze.

Na razgovoru je bilo tudi rečeno, da bo o vložnem predlogu razpravljali tudi parlamentarni pododbor, in k temu povabil tudi zastopnike Slovencev.

Gstettnerjeva knjiga „Zwanghaft Deutsch“ predstavljena

„Povsod, kjer je ogrožena pravica šibkejšega, in to so v naši družbi tudi pripadniki manjšin, bodisi jezikovnih, socialnih ali verskih, se Avstrijska liga za človekove pravice čuti dolžno, da vzdiguje svoj glas v podporo teh manjšin“, je ob začetku tiskovne konference v namen predstavitve knjige „Zwanghaft Deutsch“ univ. prof. dr. Peter Gstettnerja (slika zgoraj) na Dunaju poudaril predsednik Avstrijske lige za človekove pravice Alfred Ströer. Njegova organizacija je še posebno občutljiva za vsakršno obliko netenja narodne nestrpnosti in zato že od svoje ustanovitve

(dalje na 2. strani)

Koroški grozi apartheid! ZSO proti vsakršni ločitvi

Upravni in izvršni odbor Zveze slovenskih organizacij sta v petek na skupni seji razpravljala o dvojezičnem šolstvu na Koroškem. ZSO v svoji izjavi poudarja, da predloženi zakonski osnutek za spremembo dvojezičnega šolstva pomeni, da bo na Koroškem od naslednjega leta naprej uresničen del segregacije. S tem, tako poudarja ZSO, bo koroški „pedagoški“ model uresničen, pa čeprav ga odklanjajo celotna

narodna skupnost in avstrijski pedagogi in je deležen mednarodne kritike. ZSO ugotavlja, da SPÖ, ÖVP in FP s tem onemogočajo skupno rešitev, saj tudi ne priznavajo več rezultatov skupno izdelanega vmesnega poročila strokovne komisije.

Poleg tega je ZSO tudi podkrepila svojo jasno in nedvoumno linijo, da odklanja vsakršen način ločevanja ter od zvezne vlade zahteva nadaljevanje dela strokovne

komisije na podlagi vmesnega poročila.

ZSO pa tudi ugotavlja, da je solidarnostno gibanje za skupni dvojezični pouk po vsej Avstriji tako močno, kot še nikoli doslej. Zato zavrača tudi vsakršen poskus, da bi široko demokratično gibanje proti grozečemu apartheidu na Koroškem kriminalizirali ali razcepili. V tej zvezi ugotavlja, da je Komitej za obrambo dvojezičnega šolstva med koroškimi Slovenci

deležen velikega spoštovanja in podpore, ter da deluje v soglasju z obema osrednjima organizacijama. Zato ZSO zavrača podtikavanja in napade tako na komitej, predvsem pa tiste na univ. prof. Gstettnerja. ZSO v tem smislu poziva tudi KEL, da v šolskem vprašanju postopa le v soglasju s sklepi obeh osrednjih organizacij. Na koncu pa ZSO poziva vse Slovence in nemško govoreče demokrate na akcijsko enotnost.

PREBERITE

na strani

- 2 Odgovor Komiteja za dvojezično šolstvo na izjavo KEL
- 3 Evropski parlament obravnava šolsko vprašanje!
- 4 Strokovnjaki proučujejo situacijo tovarn celuloze
- 5 Diese Woche im Slovenski vestnik
- 6 Tedenski radijski in televizijski spored
- 8 O razstavi Rudija Benetika
- 9 Tribuna bralcev
- 11 Novo leto in stari gospodarski problemi

Diskusija o „sporu zaradi dvojezične šole“ v Domu v Tinjah je privabila mnogo ljudi. Med poslušalci so bili politiki, novinarji, učitelji, starši in drugi. Obširno poročilo najdete na 2. in 3. strani.

Danes spet z „revijo“!

Vabilo

Tudi letos se bo Zveza koroških partizanov poklonila padlim ob grobu heroja Matije Verdника-Tomaža v Svečah. Tradicionalna letna proslava bo dne 7. februarja 1988 ob 11. uri.

Vse rojake, demokrate in antifašiste vabimo, da se te svečanosti udeležite. Pripeljite s seboj tudi svoje sorodnike in znance.

Na proslavi bodo sodelovali recitatorji ter Koroški partizanski pevski zbor. Slavnostni govor bo imel predstavnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem.

Na svidenje na proslavi!

Izjava Nadstrankarskega komiteja za obrambo dvojezičnega šolstva

Deželno vodstvo Koroške enotne liste (KEL) je v tiskovni izjavi – objavljeni v Našem tedniku z dne 19. 1. 1988 – v zvezi z mazaškimi akcijami proti pisarni dr. Matevža Grilca očitala Nadstrankarskemu komiteju za obrambo dvojezičnega šolstva na Koroškem tole:

1. Komite že nekaj časa zastruplja politično klimo in poskuša razbiti vsako pogajanje s predstavniki večine.

2. Komite hoče razbiti akcijsko enotnost med slovenskimi organizacijama, ter se sam etabrirati kot tretja osrednja organizacija.

Komite v tej zvezi ugotavlja:

1. Komite omenjenih mazaških akcij ni ne izvedel ne iniciiral.

2. Komite se je v zadnjih letih in mesecih prvenstveno zavzemal za akcijsko enotnost obeh slovenskih organizacij in za razširitev solidarnostnega gibanja na Koroškem in v Avstriji. Močan in enoten protestni val je z naraščajočo podporo s strani demokratične javnosti do sedaj preprečil oziroma oviral uresničitev ločitvenega modela treh v deželni zboru zastopanih strank in nemškonalnih organizacij. Javnost je bila seznanjena z manjšini sovražno naravo teh ločitvenih namenov. To potrjujejo tudi rezultati pred kratkim izvedenega reprezentativnega povpraševanja Inštituta za raziskavo mnenj IT, po katerih

nad 80 odstotkov koroških Slovencev odklanja ločitveni model. To je tudi stališče komiteja. V nasprotju s tem samovoljno postopanje Narodnega sveta koroških Slovencev in tudi izjava KEL ogožata enotnost med koroškimi Slovenci in znotraj solidarnostnega gibanja.

3. Komite se pojmuje kot nadstrankarska demokratična iniciativa ljudi obeh narodnih skupnosti. Sodelovanje znanstvenikov Univerze za izobraževalne vede in številnih pedagogov je odločilno usmerjalo aktivnosti komiteja. Nikdar pa se komite ni pojmoval kot tretja slovenska organizacija in tudi za bodočnost nima tega namena. Vendar se komite pojmuje kot enakovreden partner slovenskih organizacij v boju proti politiki ločevanja v šoli. To velja tudi v bodoče, kljub novjšim spremembam v usmeritvi Narodnega sveta koroških Slovencev.

Zaradi tega komite odločno zavrača izjave deželnega vodstva KEL in jih smatra za zlonamerno obrekovanje in pričakuje od slovenskih organizacij in odgovornih v Koroški enotni listi pojasnilo oziroma popravek. To zahteva enoten odpor proti nemškonalni politiki ločevanja.

Za Nadstrankarski komite za obrambo dvojezičnega šolstva na Koroškem
Dr. Vladimir Wakounig

Katoliška mladina proti ločitvi otrok po jezikovnih kriterijih

Katoliška mladina z zaskrbljenostjo spremlja razvoj pogajani zastopnikov osrednjih organizacij na Dunaju. Vsako pogajanje glede ločitvenega števila pomeni ločitev po jezikovnih kriterijih. Baza pa vsako ločitev jasno odklanja. Mnenja smo, da je šolsko vprašanje pedagoški problem in kot tako spada v kompetenčno območje strokovnjakov. Katoliška mladina zahteva, da se delo v strokovni komisiji na zvezni ravni nadaljuje in da se na podlagi teh rezultatov sklene zakon o novi šolski ureditvi.

20. januar 1988

Katoliška mladina, Celovec

Waldheim ne sme in sme govoriti...

Avstriski predsednik dr. Kurt Waldheim (slika zgoraj) 11. marca 1988 ne bo govoril ob priliki spominske prireditve zveznega in državnega sveta v dunajskem parlamentu, pač pa bo imel nagovor v okviru „državnega akta“ najvišjih organov v dunajskem Hofburgu. Na spominsko sejo v parlamentu, med katero bodo tudi odkrili spominsko ploščo žrtvam nacističnega režima, pa bo Waldheim povabljen. Za to kompromisno rešitev so se v petek zedinile vse štiri v avstrijskem parlamentu zastopane stranke. Znani kipar prof. Alfred Hrdlička je medtem že napovedal protestno akcijo pred dunajskim Hofburgom, v katero bo vključen tudi že po vsem svetu znani leseni konj. Ni izključeno, da bo prišlo proti človeku s „kratkim spominom“ pred Hofburgom tudi do večje demonstracije.

1,080.000 šil. kazni za Androscha!

Dunajsko sodišče je minulo sredo zaradi lažnega pričevanja v prvi instanci obsodilo generalnega direktorja največje avstrijske državne banke Länderbank dr. Hansa Androscha (slika zgoraj) na denarno kazen v višini 1,080.000 šilingov ali na 180 dni zapora.

Sodišče je v zvezi s poverbami pri gradnji nove velike dunajske bolnišnice (AKH) ugotovilo, da je Androsch, ki je bil v Kreiskyjevi vladi tudi vicekancler in finančni minister, dajal lažne izjave pred parlamentarnim preizkušalnim odborom. Androsch je takoj po obsodbi napravil priziv. Ali bo ostal direktor Länderbank, bo na svoji seji 29. januarja odločil nadzorni odbor banke. Iz dobro obveščenih krogov se je zvedelo, da bo moral Androsch po vse verjetnosti direktorsko mesto zapustiti.

Italijani v Jugoslaviji

Pod naslovom „Italijani v Jugoslaviji – danes, včeraj...jutri?“ so pripadniki italijanske narodnostne skupnosti pretekli teden v okviru javne tribune v veliko premajhni srednji dvorani mestnega gledališča v Kopru opozorili javnost na položaj te narodnostne skupnosti, ki je z zakoni ena najbolje zaščitenih v Evropi, v vsakodnevnih praksi pa dan za dnem izpostavljena asimilaciji. Tako se je zaradi odseljevanja in asimilacije število pripadnikov italijanske narodnosti znižalo od 78.000 v letu 1984 na 15.115 v letu 1981. Več v naslednji številki „Slovenskega vestnika“.

„Spor zaradi dvojezične šole“, tak je bil naslov podijske diskusije v Katoliškem domu prosvete v Tinjahu. Nikakor ni poravnani, čeprav so se srečali govorniki – člani strokovne komisije pri Zveznem ministrstvu – v „hiši dialogov“. Koroški pedagoški model bo tudi po tem razgovoru ostal model ločevanja.

Uradna „Model“

MIHA PASTERK

Čeprav sta se uradna koroška zastopnika, dvor. svetn. dr. Ralf Unkart in prof. dr. Hugo Reinprecht, zelo prizadevala, da bi številne navzoče prepričala, da je to model sprave in da bi uresničitev tega pomenila tako za prijavljene in neprijavljene otroke le izboljšanje, noben njihov argument ni bil dovolj tehten, da bi plenum prepričal, da je mogoče ločitev otrok nadoknaditi z nekaterimi ukrepi, ki bi razvijali skupnost. Navzočih je bilo tudi preveč učiteljev, ki iz lastne prakse vedo, kakšen je trenuten dvojezičen pouk. Če je bila sedanja praksa leta in leta veljavna, zakaj bi morala biti naenkrat najslabša in neizvedljiva?

Iz celotne diskusije pa je bilo jasno razvidno: slovenska zastopnika, dr. Reginald Vospernik in dr. Vladimir Wakounig ter univ. prof. dr. Dietmar Larcher so se trudili.

Gstettner: „Zwanghaft Deutsch“

(nadaljevanje s 1. strani)

naprej zastopa interese narodnih skupnosti v Avstriji, je nadaljeval pred številnimi novinarji, ki so se znašli v dunajski „concordii“.

Za Avstrijsko rektorsko konferenco je spregovoril univ. prof. Wolfgang Dresler, ki je opozarjal na sklep vseavstrijske rektorske konference, ki je po preučevanju takoimenovanega „pedagoškega modela“ soglasno zavrnila tako rešitev manjšinskega šolstva ter se jasno zavzema za obstoj in ohranitev skupne šolske vzgoje; Dresler je opozoril na dejstvo, da je položaj koroških Slovencev v primerjavi z manjšinami v drugih zahodnoevropskih

deželah še posebno zaskrbljujoč, kar se da razbrati iz uradnih avstrijskih statistik, ki ponazarjajo dramatičen padec števila slovenskega prebivalstva na Koroškem, ki ga ni mogoče opravičevati s pojmom „navadne asimilacije“.

Silvio Lehman, sociolog in govornik Republikanskega Kluba – Nova Avstrija pa je ožigosal trmoglavost in provincialnost koroške politike v zvezi z manjšinskim vprašanjem; s to provincialnostjo je bil osebno konfrontiran neposredno na tiskovni konferenci, ko so novinarji koroških listov nesramno napadali avtorja predstavljene knjige, celovškega profesorja Petra Gstettnerja in mu posredno

očitali, da ga plačuje neka inozemska sila; tako postopanje je višek nizkotnosti, je dodal Lehmann, ki je še posebno opozoril na spominsko leto 1988, v katerem bi bilo bolj potrebno poravnati škodo, ki so jo Slovenci doživeli v času hitlerizma, ne pa jih potisniti v geto.

Gstettner je nato zelo jasno raztolmačil, da takoimenovani „koroški šolski konflikt“ v resnici seveda ni noben pedagoški pepir, temveč politično nasilje večinskih strank nasproti manjšini. „Tristrankarski pakt o manjšinskem šolstvu kakor mora tlači vso koroško deželo“, je dejal Gstettner in dodal, da se ločitev ne bo končala v šolah, temveč se bo nadaljevala tudi

na drugih družbenih področjih, kar je deloma tudi danes že opaziti.

Ali je bilo slučajno ali pa je to značilno, da ni bilo nobenega zastopnika slovenskih zelenih pri predstavitvi te nedvomno važne knjige, se ne da odgovoriti; Gstettner pa je poudaril, da bo vztrajal na svojih znanstvenih dognanjih in pri tem dodal, da „svojo politično juho kuha“ tisti, ki se misli zdaj izdajati za boljšega Slovenca. Kot znanstvenik ni odgovoren nobeni politični stranki ali organizaciji, zato se tudi ne bo dal vpreči v voz politike „divide et impera“, četudi so žal nekateri slovenski politiki tej liniji nasledli.

dr. Franci Zwitter ml.

Kajžnikov Hanža

Smolleta p'r predstaviv' Gstettnarjeve knjige či bu. A ha je cmav' hvalu?

Koroški člani zvezne strokovne komisije so v Tinjah razpravljali o „pedagoškem modelu.“
slika: Miha Pasterk

Koroška brez argumentov podžiga nemir v deželi!

da bi Unkarta in Reinprehta ponovno opozorili na posledice v primeru uresničitve „koroškega pedagoškega modela“, svoje pomisleke so izrazili tudi navzoči učitelji in starši, vendar uradna zastopnika strokovnjakom nista pripisala nobenih pristojnosti, prav tako, kot se je to dogajalo pri delu v strokovni komisiji.

Kljub vsem svojim prizadevanjem pa Reinprecht in Unkart nista mogla mimo tega, da pedagoški model pomeni ločitev otrok po jezikovnih kriterijih. Temu so morali pritrditi celo med publiko navzoči zagovorniki „koroškega pedagoškega modela“. In spet je prišla do izraza koroška stvarnost: kdor poleg „uradnega mnenja“ govori drugače, razširja laži in podžiga nemir v deželi, izven nje pa oskrunja ugled Koroške, ki z uresničitvijo „koroškega pedagoškega modela“ želi ustreči zahtevi KHD-ja, da bo v deželi mir šele, ko bo potegnjena črta

med obema narodoma“. Trenutno je uradna Koroška na najboljši poti, da uresniči to namero, četudi nekateri vodje strank na Dunaju še vedno dajejo Slovencem poguma z „alibi razgovori“, po drugi strani pa vlagajo v parlamentu osnutek za spremembo šolskega zakona.

Dvorni svetnik dr. Valentin Inzko je kot vodja diskusije povedal svoje pomisleke o „pedagoškem modelu“, za zaključek pa sta dva nemško govoreča poslušalca izrazila zahtevo v smislu slovenskih predlogov, namreč, da je treba ustvariti model, ki otrok ne bo ločeval, temveč družil. To pa pomeni, da bi morali na dvojezičnem ozemlju vsi obvladati oba jezika. Da pa bi se to uresničilo, bi se morali vsi otroci učiti tako slovensko kot tudi nemško.

Ob tem predlogu pa je gotovo pomembna tudi misel univ. prof. dr. Dietmarja Larcherja: „Idealna ureditev dvojezičnega šolstva na

Koroškem bo možna šele takrat, ko bosta oba naroda zavestno odstranila vse, kar ju ločuje, nepredelano zgodovino in prastrahove. Ko se bo na Koroške spremenilo tudi vzdušje, bo možna tudi idealna ureditev.

Koroški pedagoški model pa bo oba naroda le še bolj razdvojil.“

Za zaključek je dr. Inzko dejal, da gre za ureditev, ki bo ljudi v deželi ali ločila ali pa zblížala, prva pa bi bila povsem nepedagoška.

Diskusija v Domu prosvete v Tinjah je bila ponoven dokaz, da stališča še zdavnaj niso izdiskutirana. Morda se je diskusija šele začela. Zato bo vsaka prenatrjena odločitev o šolstvu napačna in bo povzročila nadaljnji nemir v deželi. Najslabše pa bo takrat, če bodo slovenske organizacije pristale na neko ureditev, ki jo večina pripadnikov slovenske narodne skupnosti odklanja.

Y Evropskem parlamentu: Solstvo ni umaknjeno

„Pedlog, po katrem naj Evropski parlament razpravlja o dvojezičnem šolstvu na Koroškem, je še naprej aktualen in Evropski parlament se bo s tem vprašanjem bavil tudi še naprej!“ To je izjavil britanski laburistični poslanec v Evropskem parlamentu v Strassbourgu Glyn Ford na posebni tiskovni konferenci in tudi v razgovoru s tajnikom Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Marjanom Sturmom. Sturm je namreč pretekli teden obiskal sedež Evropskega parlamenta in ob tej priložnosti načrtovani uvedbi ločitvenega

modela na dvojezičnih šolah na južnem Koroškem informiral tudi številne predstavnike drugih držav.

Dr. Marjan Sturm je po vrnitvi za „Slovenski vestnik“ izjavil, da se je sam prepričal, da – v nasprotju z izjavami avstrijskih in koroških politikov in medijev – vprašanje dvojezičnega šolstva na južnem Koroškem ni umaknjeno. Obratno. Poslanci raznih držav – od konzervativca iz Nizozemske do socialnega demokrata iz Zvezne republike Nemčije – se čudijo politiki avstrijskih strank v šolskem vprašanju.

Poslanec Glyn Ford je na tiskovni konferenci v Strasbourgu, kateri je prisostvoval tudi dr. Marjan Sturm, tudi poudaril, da je za evropsko skupnost važno, da države, ki se hočejo vključiti vanjo, ne kršijo človekovih pravic. Sklep avstrijskih strank o ločevanju otrok po jezikovnih kriterijih na južnokoroških šolah pa pomeni po mnenju Forda prav kršenje le-teh. To potrjujejo tudi izjave in protesti Avstrijske lige za človekove pravice, ki je v procesu šolske problematike že večkrat protestirala proti ločitvenemu nameram.

OBZORNIK

Oster protest proti zapostavljanju slovenskega jezika v Italiji

TRST. Slovenska kulturno-gospodarska zveza v posebni izjavi izraža oster in odločen protest zaradi ravnjanja deželne uprave, ki je sklenila, da morajo biti prošnje za podpore nekaterih slovenskih kulturnih ustanov napisane v italijanskem jeziku. Prošnje, napisane po ustaljeni praksi v slovenščini, je konec lanskega leta najprej zavrnil Računski dvor, te dni pa je Glasbena matica prejela uraden dopis ravnateljstva pri odborništvu za kulturo, v katerem je poziv, naj se prošnje za letošnje in bodoča leta v skladu z opazko Računskega dvora pišejo v italijanščini.

Umrl vojni zločinec A. Artukovič

ZAGREB. Vojni zločinec Andrija Artukovič, ki so ga maja 1986 na okrožnem sodišču v Zagrebu obsodili na smrt, je 16. januarja umrl v bolnišnici zapora v hrvaškem glavnem mestu. Po izreku kazni in njeni pravomočnosti je Artukovič zbolel in zaradi tega so izvršitev smrtno kazni preložili, poroča jugoslovanska tiskovna agencija Tanjug. Predsednik okrožnega sodišča v Zagrebu je odredil, da se z Artukovičevimi posmrtnimi ostanki „ravna v skladu z navodilom o izvrševanju smrtno kazni“, to se pravi, da grob vojnega zločina ne bo označen.

Reden dialog med SZ in ZRN

MARJAN SEDMAK, BONN

BONN. Če se je med zagovornike popuščanja napetosti med obema vojaškopolitičnima zvezama pripravljen vpisati celo bavarski konservativec Franz-Josef Strauss, je moč upravičeno trditi, da je stanje na borzi sovjetsko-zahodnonemškega sodelovanja spet spodbudno. Sovjetski zunanji minister Eduard Ševardnadze, ki je prejšnji teden obiskal ZRN, s seboj seveda ni prinesel rešitve za vsa vprašanja, ki se pojavljajo v odnosih med SZ in ZRN. Zato pa je predvsem s podpisom protokola, ki uvaja redna srečanja med zunanjima ministroma obeh držav izpričal, da je sovjetska diplomacija pripravljena za reden dialog z zahodnonemško.

Še pred letom dni je bilo v odnosih med Moskvo in Bonnom več motenj. Res je sicer, da je Gorbačov, še preden je postal generalni

Predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Klavdij Palčič je v preteklih dneh že naslovil predsedniku dežele Blasuttiju pismo, s katerim je izrazil stališče, da je takšen poseg Računskega dvora v delo deželne uprave nepojmljiv in nesprejemljiv poskus izrivanja slovenskega jezika. Običajno so članice SKGZ dolgo let predlagale prošnje in dokumentacije v slovenskem jeziku, ne da bi imel računski dvor kakršnekoli pripombe do take procedure, ki temelji med drugim na jasnem normativu in je bila sprejeta tudi z razsodbo ustavnega sodišča.

„Oporekanje rabi slovenščine v prošnjah in dokumentacijah, naslovljenih na deželno upravo, predstavlja tudi jasno hudo kršitev osimskih sporazumov, ki so bili ratificirani v začetku leta 1977, čeprav je očitno in dokazano, da so se prošnje v slovenščini nemoteno vlagale in sprejemale tudi preden je bil podpisan osimski sporazum“, je napisano v izjavi SKGZ.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza bo storila vse, kar je v njenih možnostih, da bo dežela umaknila to nepojmljivo stališče in zopet vzpostavila uveljavljeno prakso. Obenem poziva politične sile in njihove predstavnike, da se za to vprašanje odločno zavzamejo na vseh pristojnih mestih.

sekretar sovjetske partije, s svojim obiskom v Londonu (decembra 1984) dal vedeti, da v zahodni Evropi ne vidi le priveska Združenih držav Amerike in da se zaveda tistega, čemur pravijo zahodnoevropska posebnost in politična individualnost. Vendar pa je bilo iz SZ še nekaj časa potem slišati mnenja, da je ZRN le zahodnoevropski steber ameriškega imperializma. Svoje k počasnemu odstranjevanju ovir pa je prispeval seveda tudi zvezni kancler Kohl s svojimi prislovično izbranimi izjavami in primerjavami. Zaradi ene od teh – v ihti predvolilnega boja je nadarjenost Gorbačova za stike z javnostjo primerjal z Goebbelsovo – si je Kohl spet zaslužil znano primerjavo o slonu v trgovini s porcelanom in za nekaj časa se je zdelo, da so možnosti za širjenje sodelovanja med Bonnom in Moskvo ogrožene.

KOMENTAR

ANDREJA MOHARJA

SLOVENCISMO ENOTNI

Za ugotovitev, da koroški Slovenci slej ko prej odklanjajo vsakršno ločevanje otrok na dvojezičnih ljudskih šolah, niti nismo potrebovali posebne študije. Kljub temu pa je imela svoj pomen, saj je takorekoč to dejstvo uradno potrdila. Mimo volje slovensko govorečega prebivalstva in večine nemško govorečega prebivalstva na južnem Koroškem, ki odklanja ločevanje in razne politične „pedagoške modele“, tudi avstrijska, kaj šele koroška vlada ne more. Prav zato, ker jih ta enotnost v odklanjanju pri uresničevanju svojih ločitvenih namer hujo moti in ovira, vidijo razni Haiderji, Stritzli in Stichaunerji svoje zveličanje v ostrih napadih na vse, ki so za skupni dvojezični pouk vseh otrok.

Da so prav proti manjšini najbolj naperjenim silam prišli „na pomoč“ nekateri posamezniki iz vrst slovenske narodne skupnosti, je še posebej žalostno. Prav ti so s svojim „sanjarjenjem“ o „kompromisih“, ki bi v bistvu pomenili privolitev v ločitev, namreč zgoraj omenjenim šele omogočili okrepljeno gonjo proti Nadstrankarskemu komiteju za obrambo dvojezične šole na Koroškem, proti profesorju Gstettnerju in drugim aktivistom solidarnostnega gibanja.

Hkrati je zdaj postalo jasno, da tudi od Dunaja nimamo dostikaj pričakovati. Prav zato pa bo še kako potrebno, da v tem trenutku izpričamo našo enotnost v odklanjanju vsakršne oblike ločevanja, pa tudi našo povezanost s predstavniki solidarnostnega gibanja nemško govorečih sodeželanov. V tem smislu je važen tudi sklep odbora ZSO, ki jasno ugotavlja, da predloženi zakonski osnutek vodi v segregacijo in onemogoča skupno rešitev na podlagi vmesnega poročila. Prav tako pa ZSO – pač ustrezno zahtevam in željam najširše baze celotne narodne skupnosti – zavrača vsako kompromisarstvo. Enotnosti in skupnosti ne bodo zamajale ne troedine stranke, ne nekateri njihovi voljni pomagači!

Strokovnjaki bodo preverili položaj Obirja in Beljaka!

Še vedno nerešena situacija tovarne celuloze v Magdalenu pri Beljaku obremenjuje tudi vsakršno nadaljnjo razpravo in odločitev o tovarni Obir na Rebrci pri Železni Kapli. Najnovejše stanje v tem dolgotrajnem procesu: deželna vlada je zdaj naročila strokovno študijo o Magdalenu, povezano z opisom oziroma analizo celulozarn na Koroškem nasploh. V tej skupini strokovnjakov sodeluje tudi tehnični direktor tovarne Obir dr. Haller. Kakor je mogoče razbrati iz informacij, želi Obir s tem prispevati, da bi v miru in na strokovni ravni ocenili, če je npr. sodelovanje tovarn v Magdalenu in Obirja smiselno, oziroma na katerih področjih bi se sploh dalo uresničiti.

Iz deželne vlade je bilo slišati, naj bi bila ta študija končana do konca marca. Do tedaj pa bo tudi jasno, kakšni bodo novi predpisi novega ekološkega fonda za finančno podporo tovarnam. Direktor Obirja dipl. inž. Feliks Wieser je v tej zvezi v posebnem razgovoru za Slovenski vestnik dejal, da računa s tem, da bo do aprila 1988 prišlo do odločitve tako za Obir, kakor tudi za Beljak. O morebitnem sodelovanju teh dveh tovarn pa je dejal: „Trenutno ne

vidim nobene možnosti za našo udeležbo v Beljaku, ker tam osnovni pogoji (ekologija in gospodarnost) niso urejeni. Seveda pa imamo interes, da preneha nestrokovna razprava o industriji celuloze ter da se resno išče in najde celovita rešitev.“

Prav ob tej Obirjevi pripravljenosti za iskanje celovite rešitve in ob sodelovanju njegovega tehničnega direktorja v strokovni komisiji, pa je velikovski okraj spet osupnila izjava namestnika deželnega glavarja Frühbauerja, da Obirju ne misli odobriti subvencij. Na to izjavo je direktor Obirja Wieser odvrnil, da je Obir svoj projekt vložil že tako zgodaj, da bi ga morali v bistvu obravnavati še po starih kriterijih financiranja. Frühbauerjevo izjavo, da Rebrca za sanacijo okolja ne bi dobila denarja, pa je ocenil kot „nevzdržno in v politični realnosti na Koroškem neizvedljivo. S tako Frühbauerjevo formulacijo se ne morem strinjati!“

Ob teh zapletih pa je prišlo tudi do razprave o morebitni gradnji papirne industrije na Rebrci. Wieser je o tem povedal, da misli, „da je to le ideja, za katero ne govori dosti argumentov. Naloga strokovne komisije pa bo prav go-

tovo tudi, da preveri, če bi bilo to morda vendarle realno. Pri tem pa bo morala upoštevati seveda več vidikov, med njimi vprašanje investiranja takega projekta, katera vrsta papirja bi omogočala oziroma zagotovila tudi gospodarski uspeh takega projekta, proučiti pa bo morala tudi tržišče za določeno vrsto papirja v Evropi...“

Na koncu pa je Wieser še enkrat poudaril, da je za poslovodstvo rebrške tovarne, pa tudi za večinskega last-

nika Slovenijo papir, vsekakor najvažnejši obstoj tovarne na Rebrci, ter da niso pripravljeni, za ceno sodelovanja z Beljakom oziroma kooperacije pri vsekoroški rešitvi, zapreti tovarno na Rebrci.

S tem bi namreč ne izgubili le prepotrebni 200 delovnih mest, temveč bi se podali v negotov skupni projekt, ki za enkrat ne zagotavlja ne gospodarskih koristi, ne dela in tudi ne odkupa lesa.

Andrej Mohar

Umrli je Zdravko Einspieler

Tik pred novim letom je v Ljubljani umrl naš rojak Zdravko Einspieler, doma iz Zgornje vesce pri Bilčovsu. Zdravko je bil eden tistih maloštevilnih, ki so bili, ko je šlo za obstoj naroda in za boj proti nemškemu fašizmu, od vsega začetka v partizanskih vrstah, med drugim je bil tudi osebni varuh važnih partizanskih vodij na Primorskem.

Po končanem boju se je leta 1945 vrnil na svoj dom, kjer pa zaradi močnega sovražstva s strani nekaterih soobčanov ni mogel ostati. Grozili so mu celo z umorom, saj so ga osumili, da je ubil tamkajšnjega ortsbauernführerja. S svojim bratom Janezom se je zato leta 1947 preselil na Jesenice, nato pa leta 1952 v Ljubljano.

V glavnem mestu Slovenije si je Zdravko Einspieler pridobil tudi na svojem službenem mestu veliko ugleda, saj je bil v svojem poklicu vedno vzoren. Skupno s svojim bratom je kot šofer 20 let delal pri podjetju Slovenijavino, in skupno sta kot voznika in izučena mehanika z velikimi kamioni prevozila 3,5 milijonov kilometrov, od tega 1,2 milijona s cisterno. Nikoli nista imela prometne nesreče in kakršnekoli okvare avtomobilov.

Prav zaradi tega veljata Zdravko in Janez Einspieler

Zdravko Einspieler

za zgled drugim šoferjem, visoka priznanja pa sta prejela tudi od tovarne avtomobilov. Prav zaradi njegove priljubljenosti in vestnosti je pokojnega Zdravka Einspielera ob začetku leta na zadnji poti na pokopališče na Žalah pri Ljubljani pospremilo nad 1000 ljudi.

Smrt rojaka, ki je bil izredno priljubljen, pomeni vsekakor žalostno vest za nas vse, posebno sožalje pa izrekamo njegovi mami, 93-letni Zali Einspieler iz Zgornje vesce, ki je tako zgubila že svojega četrtega otroka, sožalje pa velja seveda tudi bratu Janezu in sestri Katri.

Jožka Čimžarja ni več

Množica ljudi se je minulo soboto na hodiškem pokopališču za vedno poslovila od trgovca in gostilničarja Jožka Čimžarja z Dvorca. Po kratki, težki bolezni je v torek, 19. januarja umrl v starosti 77. let.

Jožko Čimžar (Jozi, kot so ga klicali prijatelji) se je rodil leta 1911 v družini 8 otrok. V medvojnem času se je izučil za trgovca in imel v Kotmari vasi v najemu trgovino. Z družino vred je bil leta 1942 izseljen v taborišče Hesselberg. Tudi tam ni zatajil svoje globoke ljubezni do slovenske besede in pesmi: pel je v zboru, ki ga je vodil Toni Umek.

Tudi po vrnitvi je sodeloval pri obnovi slovenskega kul-

turnega dela. Bil je pevec Gorjancev, prav tako pa odbornik domače zadruge. Še naprej je deloval kot trgovec v Kotmari vasi, bil nekaj časa vodja hotela Korotan v Sekiri in končno gostilničar in trgovec na Dvorcu pri Hodišah, kamor se je preselil zaradi spremenjenih družinskih okoliščin.

Pogrebni obred je opravil kotmirški župnik Maks Mihor, slovenske pesmi, ki jih je Jozi tako ljubil, pa so mu v slovo zapeli pevci mešanega pevskega zbora Zvezda iz Hodiš, mešani in moški zbor SPD Gorjanci.

Jožko Čimžar nam bo ostal vedno v častnem spominu. Svojem in sorodnikom pa izrekamo globoko sožalje.

OGLASA

Na prodaj

v Zgornjih Libučah na prodaj:

- gradbene parcele – lepa lega
- gozdne parcele po ca 1 ha
- poljedeljske površine 2,5 ha
- interesenti naj se javijo pod št. 04236/2076.

Dr. Roland Grilc

je odprl svojo odvetniško pisarno v Karfreitstraße 14/III v Celovcu v societeti z dr. Matevžem Grilcem.

KEL-Erklärung zurückgewiesen

In einer Presseerklärung des „Komitees zur Verteidigung der zweisprachigen Schule in Kärnten“ werden die von der Landesleitung der Kärntner Einheitsliste (KEL) im Zusammenhang mit den jüngsten Sprühaktionen gegen das Büro von Dr. Grilc erhaltenen Vorwürfe gegen das Komitee von diesem entschieden zurückgewiesen.

Das Komitee stellt u.a. klar:

1. Das Komitee hat die erwähnten Sprühaktionen weder durchgeführt noch initiiert.

2. Das Komitee hat sich in den vergangenen Jahren und Monaten vorrangig für die Aktionseinheit der beiden slowenischen Organisationen und für die Verbreiterung der Solidaritätsbewegung in Kärnten und Österreich eingesetzt. Die starke und einheitliche Protestbewegung hat mit wachsender Unterstützung durch die österreichische demokratische Öffentlichkeit bisher die Durchsetzung des Trennungsmodells der drei Landtagsparteien und der deutschnationalen Organisationen erfolgreich verzögern bzw. behindern können. Im Gegensatz dazu gefährden der Alleingang des Rates der Kärntner Slowenen und auch die Erklärung der KEL die Einheit unter den Kärntner Slowenen und innerhalb der Solidaritätsbewegung.

3. Das Komitee hat sich immer als überparteiliche demokratische Initiative von Menschen aus beiden Volksgruppen verstanden, nie jedoch als dritte slowenische Organisation.

DIESE WOCHEN IM

SLOVENSKI
VESTNIK

Zentralverband: Kärnten droht ein Stück Apartheid

Der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten stellte bei seiner Vorstandssitzung am 22. 1. 1988 nach eingehender Beratung einstimmig fest, daß aus dem vorliegenden Textvorschlag betreffend eines Bundesgesetzes, mit dem das Minderheitenschulgesetz geändert werden soll, hervorgeht, daß ab dem kommenden Schuljahr in Kärnten ein Stück ethnischer Segregation Wirklichkeit werden wird. Damit hat sich, so der Zentralverband, das Kärntner „Pädagogenmodell“ trotz ablehnender Haltung der gesamten Volksgruppe, der österreichischen pädagogischen Fachwelt und trotz internationaler Kritik durchgesetzt. Der Zentralverband stellt fest, daß eine gemeinsame Lösung dadurch verhindert wird, weil die Parteien nicht mehr zu den Ergebnissen des gemeinsam erarbeiteten

Zwischenberichtes der Bundesexpertenkommission stehen und diese nicht mehr einberufen wollen.

Auch lehnt der Zentralverband jegliche Versuche, die breite demokratische Bewegung gegen ein Stück Apartheid in Kärnten zu kriminalisieren und zu spalten, ab, und weißt aus diesem Grund Unterstellungen gegen das Komitee und im besonderen gegen Univ. Prof. Gstettner zurück. Auch die KEL, so der Zentralverband, soll in der Schulfrage nur im Einklang mit den Beschlüssen der beiden Zentralorganisationen handeln.

Der Zentralverband lehnt entschieden jede Form der Trennung ab und fordert die Regierung auf, die Verhandlungen auf Ebene der Bundesexpertenkommission und auf Basis des Zwischenberichtes wieder einzuleiten.

Zurückweisung der Angriffe

Weil namhafte Wissenschaftler, die immer wieder vor den unverantwortbaren Folgen des Kärntner Pädagogenmodells warnen, versuchen Kärntner Medien ihnen üble Absichten zu unterstellen und sie auf diese Weise mundtot zu machen. Das Volksgruppenreferat der Österreichischen Hochschülerschaft weist in einer Presseerklärung dazu „solche hetzerischen Verbalattacken auf das Schärfste zurück und macht darauf aufmerksam, daß solche Aufwiegelungen eine Atmosphäre schafften, in der Gewalthandlungen nicht mehr nur in der Phantasie und verbal ausgelebt werden könnten.“

Haiders großer Auftritt in Bozen

Wer kann Österreich in Südtirol überhaupt noch schlechter machen?

Einen Tag nach der 35. Landesversammlung der Südtiroler Volkspartei hielten in Bozen die Südtiroler Liberalen (Freiheitliche Partei Südtirols, FPS) ihren 10. Kongreß ab. Dabei gab es allerdings ganz andere Töne als bei der SVP. Die beiden FPS-Spitzenvertreter Hans Lunger und Gerold Meraner benutzten die Gelegenheit zu breitangelegter Kritik an der SVP, und der österreichische Parteiobermann der Freiheitlichen, Jörg Haider, übte an seinem eigenen Land ätzende Kritik. Der FPS-Kongreß stand unter dem Motto „Freie Menschen in einem freien Land“. (Wegen Platzmangels können wir den Kongreßbericht erst mit Verspätung wiedergeben.)

... Der große Augenblick

Dann kam der große Augenblick. FPÖ-Bundesparteiobermann Dr. Jörg Haider trat unter dem Applaus der FPS-Delegierten ans Rednerpult und zog in einer Weise über sein eigenes Land her, wie man es von einem verantwortlichen österreichischen Politiker in Südtirol noch nie vernommen hatte. Haider ließ an den beiden Großparteien kein gutes Haar; er beschuldigte sie, den Staat wie eine Beute unter sich aufzuteilen, den Proporz bis ins kleinste einzusetzen;

er zeigte die angeblich weitverbreitete Korruption der öffentlichen Verwaltung auf und brachte unzählige Beispiele an bürokratischem Filz. Die Zuhörer wieherten teilweise vor Freude, als sie diese Tirade gegen Österreich vorgeworfen bekamen. Österreich ging aus der Rede Haiders als ein Land hervor, in dem Korruption und Niedergang wohl noch größer seien als selbst in Italien.

Da mehrere Personen gekommen waren, die nicht der FPS angehörten, sich aber die Rede Haiders anhören wollten, gab es einige Ratlosigkeit über diesen Auftritt, da Österreich immerhin Südtirols Schutzmacht und in den Augen vieler auch das Vaterland der Südtiroler ist. Man hört es nicht gern, wenn über Österreich von österreichischen Politikern so hergezogen wird.

... Politik gegen Slowenen

Haider kritisierte, daß in Bozen noch immer faschistische Denkmäler bestehen. Er verteidigte auch die Minderheitenpolitik seiner Partei gegenüber den Slowenen in Kärnten und kritisierte in diesem Zusammen-

hang den SVP-Fraktionssprecher Dr. Hubert Frasnelli, der sich auf Seiten der Slowenen gestellt und die Freiheitlichen beschuldigt hatte, eine dieser Minderheiten abträgliche Politik zu betreiben. Frasnelli hatte übrigens am vergangenen Sonntag vor dem Walthaus zusammen mit anderen gegen die Slowenenpolitik Haiders protestiert.

Die Rede Haiders wurde mit Applaus aufgenommen, aber in Kreisen außerhalb der FPS bedauert man es zutiefst, daß der österreichische Politiker sein Land in Bozen so heruntergemacht hat. Das zeigt nicht von großem staatsmännischem Charakter.

Die beschämende Darstellung der Verhältnisse in Österreich durch Haider wird dem Land keine Sympathien von Seiten der Südtiroler eingebracht haben. Der FPÖ-Bundesparteiobermann vergaß anscheinend völlig, wo und vor wem er sprach. Wenn Haider noch öfter solche Vorträge in Südtirol hält und so unverzeihlich über die Zustände in seinem Land herfällt, wird er das erreichen, was den Faschisten bis heute nicht gelungen ist. Er wird zwischen der Schutzmacht Österreich und Südtirol eine tiefe Entfremdung herbeiführen, die kaum mehr zu heilen sein dürfte.

Die „Letzte Fassung“ ...

Der Zug in Richtung Trennung der Schüler an den zweisprachigen Volksschulen Südkärntens fährt! Dies beweist der nun in „Letzter Fassung“, datiert mit 12. Jänner 1988, vorliegende Initiativ-Antrag von SPÖ, ÖVP und FP (siehe Faksimile unten) an den Nationalrat, mit dem das Minderheiten-Schulgesetz für Kärnten geändert werden soll. Aus dem Antrag ist klar ersichtlich, daß dieses Gesetz den Dreiparteien-Pakt vom 18. November 1987 bzw. das „Kärntner Pädagogenmodell“ als Basis der neuen Regelung verwendet und sämtliche Einwände der gesamten slowenischen Volksgruppe sowie europaweit anerkannte Experten ignoriert und auch keineswegs zu einer Befriedung der Situation im Lande beitragen kann.

Textvorschlag

Antrag der Abgeordneten .....
betreffend ein Bundesgesetz, mit dem das Minderheiten-Schulgesetz für Kärnten geändert wird

Der Nationalrat möge beschließen:

Bundesgesetz, mit dem das Minderheiten-Schulgesetz für Kärnten geändert wird

Der Nationalrat hat beschlossen:

Artikel I

Das Minderheiten-Schulgesetz für Kärnten, BGBl. Nr. 101/1959, wird wie folgt geändert:

1. § 10 (Grundsatzbestimmung) lautet:
"§ 10. Die örtliche Festlegung der für die slowenische Minderheit in besonderen in Betracht kommenden Volks- und Hauptschulen hat für jene Gemeinden zu erfolgen, in denen zu Beginn des Schuljahres 1958/59 der Unterricht an Volks- und Hauptschulen zweisprachig erteilt wurde."

2. § 16 Abs. 1 lautet:
"(1) An den zweisprachigen Volksschulen (Volksschulklassen, Volksschulabteilungen) ist der gesamte Unterricht auf der Vorschulstufe sowie auf den ersten drei Schulstufen in annähernd gleichem Ausmaß in deutscher und slowenischer Sprache zu erteilen; von der vierten Schulstufe an ist der Unterricht - unbeschadet des Abs. 2 - in deutscher Sprache zu erteilen, doch ist die slowenische Sprache mit vier Wochenstunden als Pflichtgegenstand zu führen. In Volksschulklassen mit deutschsprachigen und zweisprachigen Abteilungen ist der deutschsprachige Unterricht soweit wie möglich für alle Schüler der betreffenden Schulstufen gemeinsam zu erteilen."

3. Nach § 16 wird folgender § 16a eingefügt:
"§ 16a. Für die zweisprachigen Volksschulen (Volksschulklassen, Volksschulabteilungen) gelten im Sinne des § 14 Abs. 1 folgende Sonderbestimmungen:

- Die Zahl der Schüler in einer Klasse auf der Vorschulstufe und der 1. bis 3. Schulstufe darf sieben Schüler nicht unterschreiten und 20 Schüler nicht übersteigen; Vorschulgruppen mit einem Unterricht an drei Tagen dürfen ab vier Schülern geführt werden;
- in Klassen der 1. bis 3. Schulstufe, in welchen zum zweisprachigen Unterricht angemeldete Schüler gemeinsam mit nicht angemeldeten Schülern unterrichtet werden, ist neben dem Klassenlehrer ein Zweitlehrer für mindestens die Hälfte des verbindlichen Unterrichtes, höchstens jedoch für 14 Wochenstunden zu bestellen;
- für gemäß § 13 zum zweisprachigen Unterricht angemeldete Schüler, deren Kenntnis der slowenischen Sprache nicht ausreichend ist, ist ein zusätzlicher Förderunterricht in Slowenisch anzubieten, der ab drei Schülern (erforderlichenfalls schulstufenübergreifend) zu führen ist."

4. § 19 lautet:

"§ 19. Die für den Unterricht an den in den §§ 15 und 16 Abs. 1 angeführten Schulen (Klassen, Abteilungen) und für den in den §§ 16 Abs. 3 und 17 angeführten Slowenischunterricht anzuwendenden Lehrpläne sind unter Bedachtnahme auf die für die österreichischen Volks- und Hauptschulen allgemein geltenden Lehrpläne und unter Zugrundlegung der in diesem Artikel festgesetzten Bestimmungen vom Bundesminister für Unterricht, Kunst und Sport nach Anhören des Landesschulrates für Kärnten durch Verordnung zu erlassen. Hierbei sind die Didaktik des zweisprachigen Unterrichtes darzulegen, der Aspekt des interkulturellen Lernens zu verankern und das Kulturgut der Slowenen unter besonderer Berücksichtigung von Gemeinsamkeiten zu vermitteln, wobei auch klassenübergreifende und gemeinschaftsfördernde Maßnahmen mit deutschsprachigen Klassen an derselben Schule vorzuziehen sind."

5. Der bisherige Wortlaut des § 20 erhält die Absatzbezeichnung "(1)"; als neuer Abs. 2 wird angefügt:

"(2) Den gemäß § 16a Z 2 zu bestellenden Zweitlehrern ist an Pädagogischen Institut des Bundes in Kärnten in speziellen Vorbereitungskursen Theorie und Praxis der Teamarbeit, soziales Lernen als Unterrichtsprinzip und Wissen über das Kulturgut der Slowenen unter besonderer Berücksichtigung von Gemeinsamkeiten zu vermitteln. Weiters sind ihnen Sprachkurse in Slowenisch anzubieten."

Artikel II

(1) Dieses Bundesgesetz tritt mit 1. September 1988 in Kraft.

(2) Verordnungen auf Grund dieses Bundesgesetzes können bereits von dem seiner Kundmachung folgenden Tag an erlassen werden. Sie treten frühestens mit 1. September 1988 in Kraft.

(3) Mit der Vollziehung dieses Bundesgesetzes, soweit sie in die Zuständigkeit des Bundes fällt, ist der Bundesminister für Unterricht, Kunst und Sport betraut.

Angesichts der von FPÖ-Obmann Haider in der vergangenen Woche gestarteten „Internationalisierung“ der Kärntner Schulfrage bei dessen Parteigenossen in der BRD – von den bundesdeutschen Journalisten und der Öffentlichkeit wurde Haider dabei laut ORF-Journal „nicht einmal ignoriert“ – gibt obenstehender Artikel vom 10. Dezember 1987 im „Volksboten“, dem Organ der Südtiroler Volkspartei, den der „Slovenski vestnik“ hier auszugsweise veröffentlicht, Aufschluß darüber, wie Haider Österreich und seine Probleme in der internationalen Öffentlichkeit darstellt. Ein weiterer Kommentar über den „großen Auftritt“ Haiders erübrigt sich damit wohl vollends!

VESTNIKOVA

REVIJA

JAN. 88

„Pust, pust, je masten okrog ust...“

Tako pravi stara domislica, katere se držijo otroci širom sveta predvsem na pustni torek. S tem pa seveda še ni rečeno, da počenjajo norosti samo otroci...

Pa še koliko norčij si morejo izmisliti nekateri odrasli ljudje! Vzemimo za primer samo novinarje in novinarke slovenskih medijev na Koroškem: za letošnji pustni torek so si domislili kar športni turnir v dvorani. In sicer se bodo pomerili v malem nogometu. Koliko znoja se bo scedilo zaman, koliko energij bomo potratili, namesto da bi vse svoje sile vložili v skupni boj za skupni dvojezični pouk...

Toda, drage bralke in dragi bralci, vsaj za nas ne bodite v skrbeh. Uredniki „Slovenskega vestnika“ vam obljubljam, da bomo v ta namen varčevali z močmi na raznih plesih širom južne Koroške. Zato pa se bomo na pustni torek pri nogometu borili do zadnjega. Upamo, da se pri tem kot nekoliko manj nadarjeni nogometaši ne bomo obnašali kot „norci“! Na vsak način pa se bomo na tekmah držali olimpijskega načela! „Važno je sodelovati“, pa čeprav se bomo morda maskirali.

Vam, mladim in nekoliko manj mladim, pa kljub težkim problemom s šolstvom in drugim problemom, želimo vesele, da, celo „nore“ pustne dni!

stran 3

Slovensko
planinsko
društvo
Celovec

stran 4

Za našo
mladino
in naše
otroke

stran 5

Aktivna
je iz
lastnih
izkušenj

stran 6

Slovinci
v Italiji
in v
Avstriji

stran 8

„Vstaja“
mladine
za boljšo
prihodnost

Pliberški občinski svet je zavrnil zahtevo EL po dvojezičnem občinskem otroškem vrtcu. Občina Ravne je zato odpovedala srečanje z občino Pliberk.

Nepripravljenost za dialog ogroža dobro sosedstvo!

Dogodki na Koroškem so bili in so še danes za slovensko narodno skupnost vse prej kot rožnati. Zahteva Heimatdienst in z njim vred vseh v koroškem deželnem zboru zastopanih strank po ločenih šolah za slovensko narodno skupnost, je povzročila koroškim Slovincem zaskrbljujoč, težak položaj. Gre za naš obstoj. Le malokdaj v naši zgodovini je uspelo združiti vse tri stranke v boj proti našim pravi-

cam. Ta nesveta trojica hoče slovenski narodni skupnosti vsiliti „recept“, ki sta ga „skuhala“ Heimatdienst in Haider brez pristanka slovenske narodne skupnosti. Hočejo nas potisniti v izolacijo, hočejo nam vzeti skupni dvojezični pouk in s tem sčasoma tudi našo slovensko besedo. Razumljivo je, da se bomo proti takim nakanam uprli odločno in z vsemi močmi.

Tembolj pa smo zadovoljni nad dejstvom, da nas v našem boju podpira vse več demokratov v Avstriji in drugod. Prav zaradi tega smo prepričani, da našega upravičenega boja za naše pravice vladajoči ne bodo mogli preslišati in zavreči.

Razveseljivo in ohrabrujoče je tudi dejstvo, da so tudi v matični državi Sloveniji in v obmejnih občinah solidarno čutili z nami in temu primerno tudi ravnali. Posebno smo zadovoljni nad sklepom Skupščine občine Ravne na Koroškem, da na novo presodi sodelovanje z občino Pliberk in da temu primerno tudi postopa. Odrekanje naših pravic, kot je odklonitev dvojezičnega otroškega vrtca v Pliberku, ločevanje šolarjev po narodnosti in drugo, je dalo misliti tudi Ravenčanom. Iz teh razlogov je občina Ravne smatrala za politično potrebo in dolžnost obsoditi politiko do naše narodne skupnosti, kakršno vodijo SPÖ-ÖVP-FP nasploh, še posebno pa v občini Pliberk. Zato je poslala občini Pliberk pismo, v katerem opozarja na še vedno neizpolnjen 7. člen Avstrijske državne pogodbe, ter na dejstvo, da je avstrijska politika s tem, ko še vedno odreja pripadnikom slovenske narodne

skupnosti ustavno zajamčene pravice, v nasprotju z državno pogodbo. Tako ravnanje, ugotavlja ravenska skupščina, vpliva tudi na dobro sosedske odnose med občinama Pliberk in Ravne na Koroškem.

Ravenčani so prosili tudi za pismen odgovor na vprašanje, zakaj pliberška občina tako ravna s Slovenci. V primeru, da na pismo ne bi bilo odgovora, so Ravenčani opozorili, da ne vidijo razloga za tradicionalno novoletno srečanje predstavnikov obeh občin. Pliberčanom se očitno ni zdelo vredno, da bi ravenški občini odgovorili. Zato pa so se merodajni v občini izgovarjali, da je pismo ravenske skupščine menda vmešavanje v notranje zadeve Avstrije.

Letos torej ni bilo medobčinskega srečanja, pa čeprav so bila doslej že dolgoletna tradicija. Dogovorjeno pa je bilo, da se predstavniki ravenske občine letos srečajo samo s predstavniki slovenske narodne skupnosti in se tako z njimi solidarizirajo. Reči moramo, da je bilo to srečanje, v gostišču Juena, za nas velikega pomena in tudi v oporo našemu boju za obstoj. Ravenčani so, z županom inž. Maksom Večkom na čelu, dokazali svojo odločno in odgovorno politiko napram svojim sosedom, posebno pa

še do koroških Slovincem. S tem pa so tudi izpričali, da je prišel čas, ko je treba jasno povedati, da tako ne gre več naprej.

***

Zato je tembolj nerazumljivo ravnanje predstavnikov dravogradske občine. Ali jim res ni znano, da gre za naše osnovne pravice, za naše vrtce in šole? Srečali so se s tistimi, ki nam jemljejo pravice in ki želijo, da bi slovenska beseda na Koroškem kmalu zamrla. Praznovali so predstavniki občine Suha – enkrat tu, enkrat tam. Nerazumljivo! So predstavniki obmejne občine pozabili, ali pa se ne zavedajo, da je protislovenski duh v obmejnih avstrijskih občinah, ki odreja Slovincem pravice, zelo podoben tistemu, ki je v usodnih vojnih letih deloval v morišču Dravograd in ki je za vso silo hotel tudi Koroško v Sloveniji napraviti samo nemško.

Sprašujemo se, čemu tako hlapčevstvo in komu je v korist. Nam gotovo ne! Smo mar v očeh dravogradske občine koroški Slovenci tisti, ki „motijo“ dobrososedske odnose med tema dvema občinama?

Ljubljana: Okrogla miza o „modelu“

Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije je pred nekaj dnevi na Filozofski fakulteti v Ljubljani organizirala pogovor za okroglo mizo o žgočih vprašanjih dvojezičnega šolstva na Koroškem. Razprava o tako imenovanem ločitvenem „pedagoškem modelu“, oz. sporazumih treh strank o dvojezičnem šolstvu, je znova poudarila nesprejemljivost ciljev nemških nacionalističnih sil, pretkano ponujenih v reformnem predlogu.

V pogovoru so sodelovali znanstveniki s Filozofske fakultete, Pedagoškega inštituta, Inštituta za narodnostna vprašanja. Centra za razvoj univerze ter predstavniki Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, Zavoda SRS za šolstvo, dvojezičnih šol in društev pedagoških delavcev. Gostje in uvodničarji so bili dr. Vladimir Wakounig, asistent na univerzi v Celovcu, dr. Avguštin Malle, direktor Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu, in Franc Kukovica, predsednik Združenja dvojezičnih učiteljev na Koroškem in podpredsednik ZSO. Pogovor je vodil dr. Zdenko Medveš, ki je tudi avtor obsežnega, na okrogli mizi sprejetega memoranduma o ciljih in vsebini najnovejše šolske reforme dvojezičnih šol na Koroškem. V nagovoru je dejal, da so avtorji, koroškega pedagoškega modela spretno izkoristili strokovna dognanja in ponudili izrazito napredne cilje, ki govorijo o zblizevanju in strpnosti večinskega in manjšinskega naroda, o obojestranski integraciji, fleksibilni diferenciaciji pouka itd. hkrati pa predlagali izvedbene ukrepe, ki bi bistveno okrnili dvojezičnost koroških šol in zastupili mednarodne odnose nasploh. Menil je, da je sporazum treh strank politična hinavščina brez primere.

Avguštin Malle je dejal, da predlagani „pedagoški model“ zadeva samo prva tri leta obveznega izobraževanja, kjer je največ dvojezičnega pouka, in da je dogovor strank rezultat sistematičnega pritiska nacionalistov na dvojezično šolstvo. Ta se je po njegovem mnenju posebej okrepil po letu 1983. Vzroki za ta pritisk naj bi bili v globkih spremembah v socialni strukturi Slovincem na avstrijskem Koroškem, ki so zavrli asimilacijo oziroma jo ogrozili. Izbojšale so se tudi razmere v dvojezičnih šolah, je dejal in spomnil, da se je število prijav za te šole povečalo tudi po zaslugi slovenske gimnazije v Celovcu. Opozoril pa je, da oblasti preprečujejo raziskovanje dvojezičnosti. To je – kar ga je bilo – mnogo bolj usmerjeno k zgodovinskim vprašanjem, manj pa k pedagoškim.

Vladimir Wakounig je menil, da je reforma naperjena proti zdajšnjim dvojezičnim učiteljem, saj predvideva, da bi se razred pri sedmih prijavah za dvojezični pouk ločil v dve skupini, kjer bi hkrati, v istem prostoru in ob dodatnem učitelju v bistvu prevladal enojezični pouk. V

sporazumu treh strank namreč nikjer ni rečeno, kakšne kvalifikacije bi moral imeti tako imenovani asistenčni učitelj, oziroma, ali bi sploh moral znati toliko slovensko, da bi lahko komuniciral z učenci.

Tudi Franc Kukovica je odločno poudaril, da bi bil pouk z dvema učiteljema v razredu ob istem času popolnoma nemogoč in da je nesprejemljiv predlog, po katerem naj bi učenci imeli 14 ur ločenega pouka na teden, le štiri pa skupno (telovadbo, risanje in petje). Menil je, da bi se s tem dvojezičnost omejila le na zunajšolske dejavnosti in ekskurzije, kar je enako kot nič. Predstavil je tudi predlog koroških dvojezičnih učiteljev, ki predvideva 18 ur skupnega pouka in poudarjeno notranjo diferenciacijo pouka.

Klic po podpori

Iz obsežne razprave omenimo: Gerđina Nečak je dejala, da je sporazum primer, kako se stroka izkorišča v politične namene. Predlagani model kaže odnos treh strank do manjšine v celoti in je kot tak nesprejemljiv. Poudarila je še, da dvojezičnost na Koroškem sicer ni primerljiva z dvojezičnostjo v Sloveniji, vendar da v Sloveniji pomeni promocijo manjšinske identitete. Breda Pogorelec je dejala, da bi sprejetje, koroškega pedagoškega modela pomenilo isto, kot odreči se nacionalni identiteti, torej ne gre samo za vprašanje jezika. Franci Pivec je dejal, da je reforma naperjena proti Slovincem in slovenščini in da bi morala izobraževalna znanost razbliniti predsodke, po katerih je vse, kar škoduje slovenščini, dobro za nemščino. Dušan Nečak je menil, da časopisje in televizija preveč enostransko obravnavata „koroški pedagoški model“, s tem da ga označujeta za jezikovno vprašanje, v resnici pa gre za vprašanje naroda. Dejal je, da predlagane rešitve ne težijo k zblizevanju vednosti o kulturi obeh narodov oziroma da utegnejo biti katastrofalne za medčloveške odnose na Koroškem.

V razpravi je bilo večkrat omenjeno vprašanje, ali je sploh mogoče nastopiti s strokovnimi argumenti v tej izrazito spolitizirani polemiki, češ da se zadeve sprevečajo oziroma da strokovne argumente nasprotna stran ni pripravljena upoštevati.

Slišati pa je bilo tudi očitek, da je dvojezično šolstvo deležno prevelike strokovne, politične pa tudi diplomatske podpore iz Slovenije in Jugoslavije.

Pred nedavnim so koroški slovenski planinci obhajali 35-letnico obnove slovenske planinske organizacije na Koroškem, katere ustanovni občni zbor je bil 11. januarja 1953. Takrat so naši planinci obnovili leta 1900 ustanovljeno Ziljsko podružnico Slovenskega planinskega društva, ki se je leta 1907 preimenovala v Koroško podružnico SPD s sedežem v Celovcu. Obema podružnicama je predsedoval tedanji slovenski rodoljub deželni in državni poslanec Franc Grafenauer. S prvo svetovno vojno je na Koroškem na žalost prenehala organizirana slovenska planinska dejavnost. Vendar je iskra, ki je tlela, pred 35 leti spet vzplamtela in se kot Feniks dvignila in zažarela v novo organizirano slovensko planinsko obdobje na Koroškem.

35 let pomembnih planinskih dogodkov

Pri obnovitvi nekdanje planinske organizacije Slovenskega planinskega društva Celovec je bil za predsednika izvoljen Lubo Urbajs. Na takratnem ustanovnem občnem zboru so si naši planinci zadali med drugim dva zelo važna cilja: zgraditi lastni planinski dom in čim bolj utrditi vsesplošno planinsko vzajemnost. Danes z veseljem ugotavljamo, da so bili naši planinci pri tem uspešni – pred 20 leti so si zgradili planinsko kočjo, pred leti pa je SPD Celovec postalo tudi član Zveze avstrijskih planinskih društev/Verband alpiner Vereine Österreichs in uživa ugled preko naših državnih meja. Pred štirimi leti je Urbajsa nasledil sedanji predsednik Franci Kropivnik, ki je tako tretji predsednik slovenske planinske organizacije na Koroškem, katere obstoj, sicer s presledkom med obema vojnama, traja že 88 let.

Slovo od planinskega idealista

Pred 35 leti smo se na ljubljanskem pokopališču za vedno poslovili od enega najbolj zaslužnih planinskih funkcionarjev Slovenskega planinskega društva na Koroškem dr. Josipa Cirila Oblaka, nekdanjega tajnika in blagajnika Koroške podružnice SPD.

Oblak je bil zelo borben planinski funkcionar, še posebno se je boril proti potujčevanju slovenskih krajevnih, ledinskih in gorskih imen. Lastnoročno je markiral poti in nameščal dvojezične krajevne napise. Pri tem delu so ga narodni nasprotniki celo napadli. Neki nemški list je o Oblaku porogljivo poročal, da hodi po Rožu človek, menda celo doktor prava, „ein windischer Heiland“, ki nima drugega posla, kakor da maže drevesa in skale ter misli, da bo z mazarijami svojega

Zaradi velike obsežnosti delovnega območja, od Šmohorja do Dravograda, sta takrat najbolj aktivna planinska funkcionarja Knafelc in Oblak predlagala, da se sedež podružnice prenese v Celovec in se preimenuje v Koroško podružnico. Na občnem zboru leta 1907 so zborovalci njun predlog spre-

Slovo od planinskega idealista dr. Josipa Cirila Oblaka, nekdanjega tajnika in blagajnika Koroške podružnice SPD.

jeli, ter Oblaka izvolili za tajnika in blagajnika Koroške podružnice.

Oblak je bil zelo borben planinski funkcionar, še posebno se je boril proti potujčevanju slovenskih krajevnih, ledinskih in gorskih imen. Lastnoročno je markiral poti in nameščal dvojezične krajevne napise. Pri tem delu so ga narodni nasprotniki celo napadli. Neki nemški list je o Oblaku porogljivo poročal, da hodi po Rožu človek, menda celo doktor prava, „ein windischer Heiland“, ki nima drugega posla, kakor da maže drevesa in skale ter misli, da bo z mazarijami svojega

Prvi tajnik in predsednik SPD Celovec Danilo Kupper (levo) in Lubo Urbajs.

čopiča spremenil nemški značaj pokrajine v „vindišarskega.“

Zaradi te svoje odločne dejavnosti je celo pri svojih lastnih pristaših naletel na očitke, češ da je samovoljen. Po vsej verjetnosti je bil to tudi povod, da je zapustil Koroško in se leta 1909 vrnil v Ljubljano. V poslovnem govoru je med drugim poudaril, kako velikega pomena so planinska društva v narodnem oziru, ker s svojim delovanjem netijo narodno zavest med ljudstvom. Z njegovim odhodom s Koroške je začelo društveno delovanje pešati. Koroški rojak dr. Šašel je v svoji „Zgodovini koroških podružnic SPD“ zapisal, da nobeden od novih funkcionarjev „odstopivšim“ (predvsem Oblaku in Knafelcu, slednjega so leta 1906 premestili v Trst) ni bil kos ter naglasil, da je Oblak na Koroško prinesel nove pobude in jih po možnosti uresničeval ter da je s svojim življenjem prav do poslednjega diha dokazal, da mu je bilo planinstvo srčna in umska potreba, takorekoč glavni poklic.

Oblak pa ni bil samo navdušen planinec, marveč tudi literat, leposlovec, umetnik in filozof ter velik oboževalec Ivana Cankarja in dr. Julija Kugyja. Imel je izrazito žilico

za potopise, ki jih je znal globoko občuteno ilustrirati. Razumljivo je, da je mnogo pisal o Koroški in to ne samo potopise, marveč tudi politične članke. Njegovi opisi Koroške kar prekipevajo o lepoti in ljubezni do koroške zemlje (Celovec – Beljak, Koroški Slovenci, Pozdrav Rožu, Naša Podjuna, Naš Celovec...)

Ves predan planinstvu in njegovim čarom je sprožil diskusijo o vsebini in pomenu planinstva. Oblak se namreč ni strinjal z naziranjem dr. Tume (prvi slovenski alpinist) in drugih slovenskih alpinistov, ki so v plezanju videli predvsem športni moment. Zanj so bili pravi slovenski planinci Aljaž, Kadilnik in drugi, katerim so bile gore in narava predvsem v razvedrilo in uteho. Ta način planinstva je Oblak imenoval „poduševljeno planinstvo“, kar pa je seveda v nasprotju s športom.

Tudi na stara leta je naš slavni planinski predhodnik najraje hodil po gorah sam. To pa je bilo zanj tudi usodno: na poti s Triglava, jeseni leta 1951, je za takrat 74-letnim Oblakom izginila vsaka sled. V planinski koči na Kredarici je še zapisal, da se vrača skozi dolino Kot v Mojstrano, kamor pa ni prispel.

Čeprav so gorski reševalci vse preiskali, za Oblakaom ni bilo sledu. Šele 22 mesecev po nezgodi sta dve planinki slučajno pod severozahodno steno Krede (v bližini Triglavskega doma) našli njegovo truplo. Bilo je skoraj nepoškodovano, ker je skoraj dve leti ležalo pod snegom obrobne peči.

19. avgusta 1953 je Oblak končno našel svoje poslednje počivališče na Žalah v Ljubljani, kjer se je ob odprtem grobu ob velikem spremstvu planincev med drugimi od pokojnika poslovil tudi znani koroški rojak dr. Julij Felaher. Koroški slovenski planinci smo lahko res ponosni, da smo v naših vrstah imeli tako razgledanega planinskega aktivista, katerega sloves daleč presega meje domovine. Planinskega idealista in velikega prijatelja Koroške dr. Josipa C. Oblaka bomo ohranili v častnem in nepozabnem spominu.

Mont Everest končno premagan

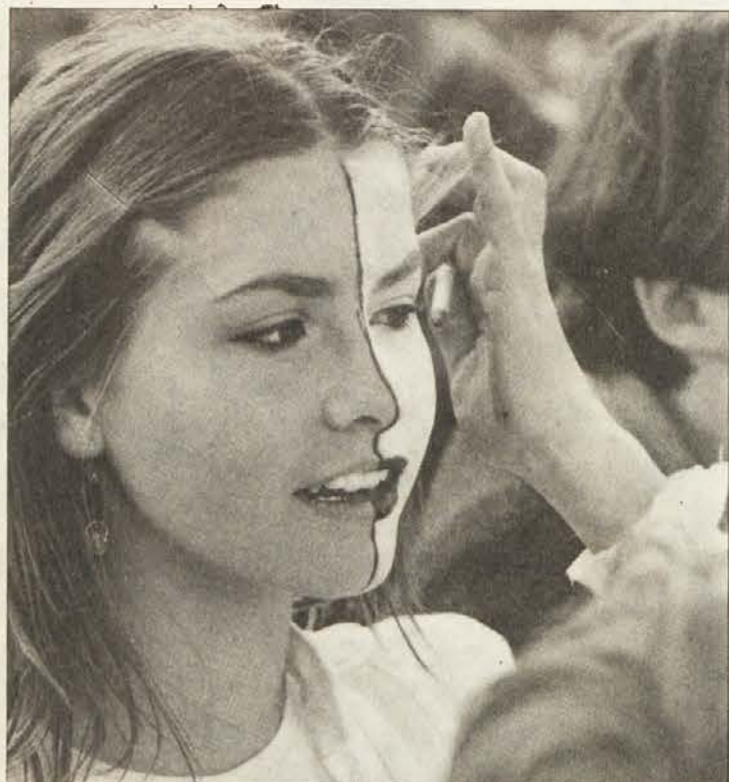
Ko že poročamo o planinskih dogodkih pred 35 leti, ne moremo mimo tega, da ne bi omenili izredno pomembnega dneva v zgodovini alpinizma – 29. maj 1953. Takrat sta se Novozelandsčan Edmund Hillary in domačin Tensing Norkay v okviru angleške alpinistične odprave kot prva človeka povzpela na najvišji vrh sveta, 8848 m visoki Mont Everest.

Pred to zmagovito alpinistično odpravo so Mont Everest oblegale številne druge odprave. Na osnovi izkušnje teh odprav, je bilo možno doseči ta veliki uspeh, ki ga brez njihovih prizadevanj gotovo še ne bi bilo. Prvi vzpon na najvišji vrh sveta je torej rezultat skupnih prizadevanj in tako gre tudi neuspelim odpravam pomemben delež k temu velikemu planinskemu dogodku.

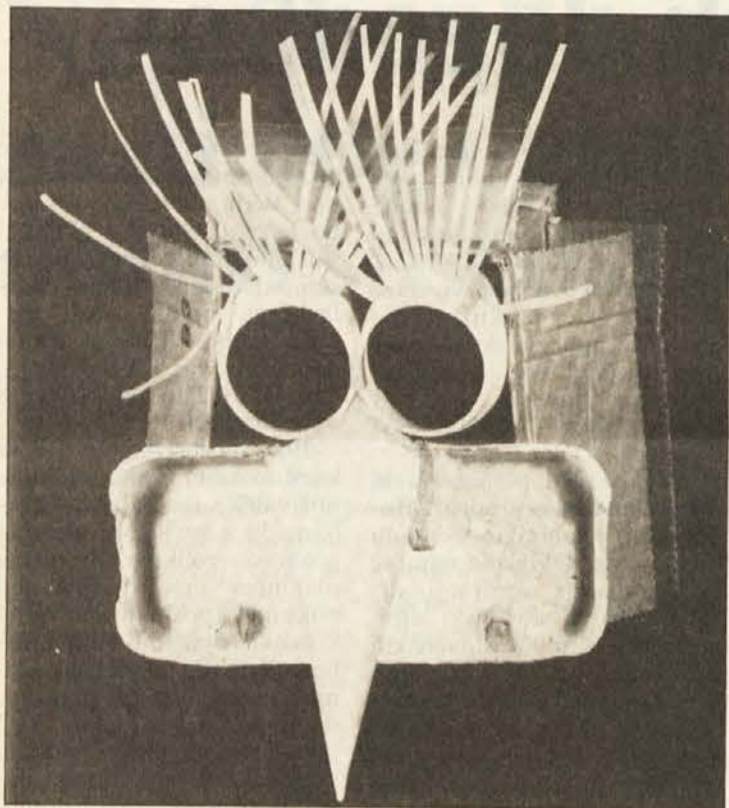

SPD se udeležuje tudi spominskih pohodov – tu na Blegoš.

Ubogi Artur Cmok

Kakšno masko si boste izbrali vi v pustu?

Usodno vprašanje

Ne vem, kako je pri vas, toda Marka vsak dan, ko se vrne iz šole, pričakajo z istim vprašanjem:

„No, si bil kaj vprašan?“

Če ga ne vpraša ded, ga vpraša babica, če ne utegne ona, stori to mama in če mama ni zadosti hitra, jo prehititi teta Milka. Samo očka nikoli nič ne vpraša. Ko se Marko vrne iz šole, očka namreč ni doma.

Tudi včeraj so ga pričakali z istim vprašanjem:

„No, si bil kaj vprašan?“

Marko se ni namrdnil kakor po navadi, ni odmahnil z roko, niti ni hitro švignil v svojo sobo. Na veliko zadovoljstvo vseh je odgovoril:

„Ja, učitelj je danes spraševal.“

„Samo tebe?“ je zanimalo deda.

„Mene in ves razred.“

„In?“ je nestrpnost vprašala babica.

„Odgovoriti sta znala samo

dva.“

„Upam, da si bil eden izmed njiju ti“, je nezaupljivo dejala teta Milka.

„Bil sem.“

„No, vidiš“, si je oddahnila mama.

„Fanta je treba nagraditi“, je predlagala babica.

„Jaz prispevam deset šilingov“, je rekel ded in segel po denarnici.

„Tudi jaz“, se mu je pridružila mama.

„Kaj pa te je vprašal učitelj?“ je vprašala teta Milka, ki je hotela vedno vse vedeti.

„Vprašal je“, je rekel Marko, ki se je medtem umaknil že do praga svoje sobe, „vprašal je, ali vemo, kdo je na hodniku razbil okno. Od vseh učencev sva znala na vprašanje odgovoriti samo Vlado in jaz.“

Ne vem, kako je pri vas, toda Marka od včeraj naprej nič več ne sprašujejo, kako je bilo v šoli.

Napisal
Dragutin Horkoč

Artur Cmok je od vsega na svetu imel najraje čokolado. Če so ga vprašali, kakšno čokolado ima najraje, je brez obotavljanja začivkal, kakor da si s tem noč in dan beli glavo.

Zaobljeno čokolado, oglato čokolado, dolgo čokolado, kratko čokolado, okroglo čokolado, ploščato čokolado, polno čokolado, luknjičasto in vse tiste čokolade, kar jih sploh naredijo na svetu.

In kaj je bilo za Arturja Cmoka najbolj žalostno?

To, da je vse zaman, ker se samo redi, samo debeli, samo oteka, četudi trdo in s stisnjanim kljunom izvaja shušjevalno kuro.

Kadar ne misli na čokolado, takrat misli na shušjevalno kuro.

Čemu vsemu se ni že odpovedal!

Odpovedal se je vodi, mleku, omakam, kruhu, soli, jabolkam, hruškam, pomarančam, limonam, koka koli, polagoma se je odpovedal že vsemu – samo čokoladi ne.

In vendar se samo redi, samo oteka, tako je že debel, da pod njim počije veja, kadar prileti nanjo...

popoka dimnik, kadar sede nanj...

se ukrivi televizijska antena...

Prav zato ne leta več po zraku, pa tudi sicer že vse težje vzleti. Samo čepi in izvaja shušjevalno kuro. Pravzaprav žveči čokolado, kajti nekaj vendar moraš jesti.

Nekega jutra pa Artur Cmok vidi, kako po nebu krožijo ptice in se zbirajo na električnih žicah, nato pa: huš! – odletijo v Afriko. (...).

Vrgel je še pogled za pticami, ki so se odpravile na pot, da bi si zapomnil smer, v

katero se je treba odpraviti proti Afriki.

Toda še prej si je pripravil prtlljago.

V manjši kovček je zložil nekaj drobnarij: kozarec, brisačo, žepni robec.

V večji kovček pa čokolado, kajti pot je dolga, in četudi namerava na tej dolgi poti izvajati shušjevalno kuro, mora vendarle tudi jesti.

In ker leteti že dolgo ni znal, niti kljub strogi shušjevalni kuro, je prijel oba kovčka in se peš odpravil v Afriko.

(Peš seveda ni prišel daleč. Ustavil je tovornjak, se vsedel v vlak, zlezal na rep velikega letala – toda: voznik, sprevodnik in pilot so ga vsi spodili. Debeluh Artur Cmok je bil za vse pretežak! Nazadnje se je domislil k sreči še ladje!)

Tovorni parnik je na moč zatrobil in se počasi odpravil proti Afriki. Toda vozil je

tako počasi, da je kapitan iz dneva v dan zmajeval z glavo in mrmral takole:

Tisoč jamborov in jader! Lezemo ko polži. Brada mi bo zrasla, preden prispemo v Afriko.

No, ko so prispeli v Afriko, je imel kapitan že tako dolgo brado, da mu je segala do vode.

Artur Cmok se je izkrcal na obalo in se poslovil od ladje. Ko je mahal, je zagledal, da ptice že letijo nazaj.

–Tak, kam pa greste? – jim je zaklical.

–Domov gremo! Zime je konec! – so mu odgovorile ptice in – huš – izginile v zraku.

Zgodbico „Ubogi Artur Cmok“ je napisal Istvan Csukás, prevedal jo je Jože Olaj, ilustriral pa Ferenc Sajdik. Izdala in založila Mladinska knjiga, Ljubljana, 1986.

Debeli ptič Artur Cmok ni znal več leteti...

Enkrat, ko bo očka majhen

Enkrat, ko bo očka majhen, ko bo majhen in

poreden,

ves polulan, sladkosneden, sedel Vid bo za volan.

To bo enkrat, kar en dan.

Vzdignil prst bo in dejal: Očka, brž na zadnji sedež, ti pacon, ti sladkosnedež, Vid te bo odpeljal stran.

To bo enkrat, kar en dan.

In bo hupal in zavijal, luč prižigal in

mežikal v levo in v desno stran,

se jezil in glasno vzlikal čez gore in čez ravan.

To bo enkrat, kar en dan.

Ko se zvečeri – kaj slišim? – Vid bo spet doma pri hiši. Bo poklical svojo mamo in naročil ji skesan:

Očka je tako zaspan. V posteljico z njim pri priči. Majhen je, a ga ne dam.

To bo enkrat, kar en dan.

Jože Snoj

„Mali kakadu“ – kmalu v Celovcu

Seveda poznate malega kakaduja, to malo poredno papigo, ki je – komaj se je naučil izgovarjati svoje ime – zapustil svojo mamo in se napotil po širnem svetu? Jezi leoparda, sreča slona in čarovnico, se boji os in krokodilov. – Če ga pa ne poznate, ga spoznajte najpozneje v nedeljo 31. 1. ob 16. uri, ko ga bo v Mladinskem domu predstavila pevka Svetlana Makarovič.

Načelo ločenosti je usodno. Ustvarja pregrade. Onemogoča prijateljstva ter spoštljivo pozornost do sočloveka. Pospešuje zaprtost in nezaupanje. Je navzkriž z vsemi znanstvenimi spoznanji. In kljub temu: Načelo ločenosti je na 9 ljudskih šolah dvojezičnega ozemlja Koroške vsakdanja praksa. Praksa, ob kateri trpijo otroci in z njimi vred starši, v glavnem seveda matere.

Štefi Riegelnik (stoji drugi z leve) in njegove sošolke na ljudski šoli v Šentjakobu.

Odpor iz osebne prizadetosti!

Tatjana Riegelnik, doma iz Šentjakoba v Rožu, kjer na ljudski šoli že nekaj let izvajajo ločen pouk v paralelnih razredih, je ena izmed tistih nezadovoljnih slovenskih žensk, ki se aktivno zavzemajo za skupni pouk. Svojo zaskrbljenost nad obstoječim stanjem in bodočim razvojem manjšinskega šolstva je že večkrat izrazila na raznih merodajnih mestih: ljudskošolski učiteljici in direktorju, ministrici Hawlic-kovi, ministru kanclerjevega urada Neisserju, pa tudi na demonstracijah proti uvedbi ločitvenega modela.

Tatjanin angažma je v prvi vrsti rezultat osebne prizadetosti:

„Imam 2 otroke, ki prav dobro vesta, kaj pomeni biti ločen od drugih. Najbolj še moj mlajši sin Štefi, ki hodi letos v 4. razred. Njegov glavni problem je, da je poleg 8 deklic edini fant v razredu.“

Dekleta so v Štefiju od vsega začetka videle nek tuj element, ki ne sodi k njim. To pa je sprožilo medsebojne agresivnosti ter odklonilno vedenje:

„Potem je nastal problem tudi pri telovadbi. Bilo ga je sram; ko se je moral skupaj z dekleti slačiti, so se mu posmehovale. Če je imel na sebi „štrumpfhosne“, so se mu smejale, da je dečva, in če je imel na sebi dolge spodnjice, so se mu tudi smejale. In ker se ni znal drugače braniti, jih je tepel. Potem pa so mu dekleta grozila, da bodo to povedale svojim mamam in da bodo te prišle v šolo. Ko je šel spat in je nekaj časa ležal, se je začel jokati in prišel k meni v posteljo. Rekel mi je: „Mami, ta mama bo prišla, ta me bo natepla, ta me bo čakala, pridi po mene.“ – In potem ni samo to, on svojo agresivnost in vse probleme, ki jih ima v šoli, prinese tudi domov. Mi vsi skupaj trpimo. On se potem agresivno obnaša do mene, do moža, do tistih, ki pridejo k nam. Moraš tako lepo ravnati z njim. Sploh ne vem, kako bo, če bo prišel v gimnazijo. On se nikjer več ne zna prilagoditi. Za vse je zmeraj sam, tudi igrati se več ne zna. To se je začelo s šolo...“ Čeprav ima Štefi v šoli zelo neugoden položaj, ni deležen psihoso-

cialne podpore razredne učiteljice. To njegov strah samo še povečuje: „Nastal je problem, da niti ni več hotel iti v šolo.“ Kljub temu pa ima Štefi „srečo v nesreči.“ Njegovi starši ga razumejo, podpirajo in tolažijo. Bili so z njim tudi pri mladinskem psihologu. Da bi odpravili vzroke, ki škodujejo njegovemu razvoju, se je Tatjana poleg tega odločila, da se bo z vsemi silami zavzemala za skupni pouk, kajti:

Ni mi jasno in ne morem razumeti takih „pedagogov“, ki se zavzemajo za ločitev in to brez vsake zakonske podlage. Čeprav poznajo probleme delitve in vedo, kakšni so, niso zmožni in nočejo pomagati otrokom pri njihovih problemih.

Treba je vedno znova iti v šolo in prositi učiteljico, da bi na primer dovolila, da bi se Štefi preoblačil v fantovski garderobi. Za odgovor pa potem dobiš: „Sem mislila, da mu bo dolgčas pri preoblečenju.“

Če bi bil moj sin v skupnem razredu, potem bi imel svoje

Tatjana Riegelnik

prijatelje, imel bi manj problemov in tudi za dekleta bi bilo lažje. To sem povedala tudi direktorju, ki mi je rekel, da se bo zavzel za to, da bo vsaj še en fant v razredu, da bo imel koga, s katerim bi se lahko igral. Žal do tega ni prišlo, ker starši, ki jih je nagovoril, niso bili voljni prijaviti sina k dvojezičnemu pouku. Nato sem pisala ministrici in jo vprašala, na kateri zakonski podlagi v šentjakobski šoli sploh delijo med enojezične in dvojezične

otroke. Odgovorila mi je, da bo od Deželnega šolskega sveta zahtevala stališče. Ena možnost, da bi se v prid otrok kaj naredilo, je videla tudi v zvezni pedagoški komisiji (kar se je medtem izkazalo za napačno). In to je bilo vse. Ni mi odgovorila na vprašanje, na kakšni zakonski podlagi se razredi sploh delijo. Trenutno menda delijo razrede tedaj, če

Argument, da se učenci v deljenih razredih več naučijo prav pri slovenščini, sploh ne drži. In če vidim, kakšno slovenščino se učijo, potem me je prav sram.

je vsaj 10 otrok prijavljenih in če je v razredu več kot 30 otrok. Za Šentjakob pa ne velja ne eno ne drugo: v 4.a razredu, kamor Štefi hodi, je 9 otrok, v enojezičnem 4.b razredu pa jih je 17.“

Tatjana je ministrici Hawlic-kovi pisala 20. februarja 1987. Junija je že čutila, da se je moralo v šoli kaj zgoditi: „Moj sin se je pritoževal, da grdo ravnajo z njim. On je to čutil, čisto enostavno čutil, če je šlo kaj narobe v razredu. Zmeraj je bil pač Štefi kriv, pa če je bil ali ne.“

Po mojem so junija dobili pismo, da morajo zavzeti stališče. Učitelji so tudi vedeli, da sem hotela prešolati svojega sina na drugo šolo, da bi imel družbo s fanti. Toda tedaj mi je ena učiteljica 14 dni pred pričetkom šolskega leta povedala, da je ministristvo ukinilo (enojezične) razrede in da jih morajo združiti. Seveda bi se s tem situacija za Štefija spremenila. Vendar do tega ni prišlo. Takoj ob začetku šolskega leta so sklicali „združenje staršev“ in jih vprašali, če se strinjajo, da so razredi še naprej ločeni. Združenje staršev se je s tem strinjalo in otroci so – z izjemo 3. razreda, ki je skupen – ločeni naprej. Ironija pa je, da isti učitelji, ki ločujejo otroke, hkrati pišejo v časopise pisma bralcev in se zavzemajo za skupno šolo.

Argument, da se učenci v deljenih razredih več naučijo prav pri slovenščini, sploh ne drži. Hranim vse zvezke in knjige svojih otrok od 1. do 4. razreda. In če vidim, kakšno slovenščino se učijo, potem me je prav sram. Če jo pa popravljaš, pa dobiš odgovor, da tega nimaš pravice. Kaj bi bilo, če bi učiteljica učila otroke: 2+1=5? Imam tudi možnost primerjave, koliko več ali manj slovenščine se otroci naučijo v skupnem razredu; saj obiskuje moja nečakunja 3. razred. In lahko rečem: nič manj!“

Tatjana Riegelnik se zaveda dvoreznosti svojega angažmaja, saj, kakor kažejo izkušnje, se često maščuje otrokom: „Moja sestra in tudi druge učiteljice, ki jih poznam, so mi svetovale: „Ne razburjaj se, ker zaradi tega samo otrok trpi“. In tudi sama sem si že mislila, da bi bilo bolj pametno, da bi bila tiho, čisto enostavno zato, da otrok ne bi trpel. Če pa nisi tiho in se pritožuješ, tega sploh ne marajo.“

Kljub temu pa je Tatjana mnenja, da ima njena aktiv-

„Otroci ne bi smeli biti potisnjeni v to ali drugo kategorijo. Če so deljeni, nimajo možnosti, da bi se spoznali. Slovenec je zanje že nekaj drugega; kot da ne bi bil človek kot drugi.“

nost širši pomen, saj ne gre samo za njenega otroka, ampak za vse otroke, ki jih prizadene ločitev:

„Otroci ne bi smeli biti potisnjeni v to ali drugo kategorijo. Če so deljeni, med seboj ne pridejo v stik, se ne igrajo skupaj in nimajo možnosti, da bi se spoznali – razen v veliki pavzi, včasih tudi še po pouku, ali pa ne izletih. Ja, ja – Slovenec je zanje že nekaj drugega; kot da ne bi bil normalen, kot da bi bil nekaj drugega in ne človek kot drugi.“

s Tatjano se je pogovarjala Marija Jurič

Ločevanje razredov poleg otrok najbolj prizadene ženske, saj so še vedno odgovorne za vzgojo. Zato so se zelo močno vključile v protestno gibanje. Zbirale so podpise proti sklepu strank, pozvale državno sekretarko za ženska vprašanja, naj se zavzema proti politiki ločevanja. Višek odpora pa je bila prav gotovo spontana demonstracija žensk in otrok. Ženske se branijo proti temu, da bi vzgoja v materinem jeziku postala še bolj samo njihova zasebna zadeva. Ločevalni model bi sčasoma namreč izrinil še zadnje ostanke slovenščine iz šol in s tem iz javnosti.

Argument, da na nekaterih šolah na Koroškem ločeni razredi že nekaj let uspešno delujejo, je za nekatere starše že zdaj slab „trošt“ (glej pogovor s Tatjano). Morda bo kdo pripomnil, da je to pač njen osebni problem. V resnici je seveda posledica ločevanja.

Na Radišah je Neži Povše poučevala v razredu, ki ga je obiskoval en sam fant – seveda, ko ni bilo paralelnega enojezičnega razreda za njegove sovrstnike – pa ni bilo nobenih težav. Do podobnih in hušjih primerov bi ob uresničitvi strankarskega modela utegnili priti večkrat.

Z asistenčnimi učitelji se bo stres za šolarje še povečal. Vsak si lahko predstavlja, kaj pomeni za otroka, če ima v razredu (z morda samo 10 učenci) dva učitelja. Še minuto se ne bo mogel več oddahniti. Učitelj mu bo povsod za petami. To velja seveda tudi za neprijavljene otroke, česar se njihovi starši niti navedajo ne.

Pravkar je pod tem naslovom izšla pomembna knjiga Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Kot smo v našem listu že poročali, gre za poročilo o obisku delegacije članov jugoslovanskih akademij znanosti in umetnosti, ki se je leta 1986 mudila v Italiji in na Koroškem. Knjiga Pri slovenski manjšini v Avstriji in Italiji je tehten dokument o položaju slovenske manjšine v teh dveh državah. Pred kratkim jo je predstavil urednik, akademik Stane Krašovec. Odločili smo se, da njegova izvajanja objavimo v celoti, saj so izčrpen pregled vsebine te publikacije, naš namen pa je tudi, da bi s tem spodbudili naše rojake, da bi knjigo vestno prebrali. Seveda bi bilo prav, če bi o vsebini razmislili tudi tisti, ki so odgovorni, da položaj Slovencev v Avstriji in Italiji ni tak, kakršen bi moral biti oz. kot je zajamčeno v tozadevnih mednarodnih pogodbah.

Ena izmed skupin, ki je pred leti obiskala Koroško.

„Pri slovenski manjšini v Avstriji in Italiji“

Vrsta dogodkov in dejanj je obrnila pozornost SAZU, pa tudi drugih jugoslovanskih akademij znanosti in umetnosti na probleme naših narodnih manjšin onstran meje Jugoslavije kakor tudi drugih narodnosti znotraj Jugoslavije. To so predvsem vesti o hitrem potujčevanju, o prisilni asimilaciji, o neizpolnjevanju in kršenju mednarodnih pogodb, po drugi strani pa celo nekatera stališča javnih krogov v sami Jugoslaviji, da je ta asimilacija popolnoma naraven in demokratičen proces. Naše stališče je, da so manjšine doslej bile v glavnem vzrok sporov in napetosti in celo vojn med državami, da so pa tudi lahko most prijateljstva med njimi. Zaradi tega so akademije sklenile resno se posvetiti vprašanju narodnih manjšin. Inicijativo je dala SAZU s prvim študijskim potovanjem aprila leta 1986, o katerega rezultatih govori brošura, ki je nedavno izšla in jo tukaj predstavljamo.

Že samo dejstvo da so se tega dela lotile akademije, govori o resnem znanstvenem obravnavanju. Toda ne samo to. Sestava same delegacije na pravkar omenjenem študijskem potovanju izpričuje njeno visoko kompetentnost. Ne samo, da so bile zastopane vse jugoslovanske akademije (s slučajno izjemo vojvodinske), temveč so bile zastopane vse glavne stroke: demografija, ekonomija, pravo, zgodovina, sociologija in statistika. Drugič sta iz dveh neslovenskih republik bila prisotna dva akademika, ki sta že prej delala na raziskavah slovenske manjšine zunaj naših državnih meja in sta mogla ugotoviti proces asimilacije: zgodovinar Ekmezić iz Sarajeva in sociolog Hajredin Hodža iz Prištine. Akademik

Macura iz SANU je bil vrsto let šef jugoslovanske statistike in demografije in dolgo let tudi direktor populacijskega oddelka sekretariata Združenih narodov v New Yorku ter predsednik mednarodnega statističnega inštituta. Naposled je akademik Moguš iz Zagreba bil leta 1945 udeležen v naši armadi pri osvobajanju Trsta in odhodu iz Trsta.

Treba je posebej naglasiti, da je ves ta zelo kvalificirani svet bil popolnoma enoten v glavnih sklepih študijskega potovanja. V kratkem času dveh dni po Avstriji in dveh dneh po Italiji so imeli okrogle mize s slovenskimi gospodarskimi, šolskimi in kulturnimi ter družbenimi delavci vseh smeri brez izjeme in so razen tega imeli pogovore s koroškimi deželni glavarjem ter z italijanskima šefoma pokrajin ter s po enim slovenskim županom; na Koroškem v Bilčovsu in na Primorskem v Devinu-Nabrežini. Delegacija je delala od ranega jutra do poznega večera.

Splošna ugotovitev vse delegacije je bila, da proces asimilacije hitro napreduje tako v Avstriji kot tudi v Italiji in da je čista ignoranca nekaterih v Jugoslaviji trditi, da je to naraven demokratičen proces. Brošura prinaša članek akademika dr. Trstenjaka, psihologa po stroki, ki dokazuje da je ves ta „naravni proces“ dejansko pod pritiskom in v mnogočem nasilen. Glede na to je bilo enotno stališče delegacije, ki sta ga najbolj značilno izrazila njena dva člana iz Srbije: „Borba Slovenaca u Avstriji i Italiji za njihova ljudska i etnična prava zaslujuje svaku podršku i pomoć. Ona to zaslujuje, budući da je politički opravdana, etički utemeljena i nadahnjuta humanošću... I pored toka dena-

cionalizacije i asimilacije slovenačkog življa, koji neprekidno traje, stiće se utisak da je ova borba na svoj način uspešna... Postoje, dakle, ozbiljni razlozi da se borba slovenačke manjine u Avstriji i Italiji ojača i da joj se iz zemlje-matice pruži adekvatna podrška i potpora.“

Naj se v tej predstavitvi posebej osredotočim na vrste podpore, ki bi jih matična dežela morala dajati svojim rojakom manjšincem.

Na prvem mestu šolsko vprašanje. Poročilo navaja naslednji ugotovitvi: „Kdor ni obiskoval slovenske šole, je kot Slovenec odpisan.“ Dalje: „Slovenski otrok, ki gre skozi nemški ali italijanski vrtec in šolo, je za slovenski narod izgubljen.“ Ta dva stavka najbolje ilustrirata srdito borbo, ki se zadnja leta bje vedno bolj in bolj okrog vprašanja dvojezičnih šol na Koroškem ter v drugačnih pogojih okrog slovenskih šol v Italiji. Ostrino te borbe vidimo tudi v pogostih demonstracijah v Celovcu in celo na Dunaju.

Drugo področje so službe v ustanovah in podjetjih, kjer Slovenci nimajo posebnih izgledov na zaposlitev in so izpostavljeni raznarodovalnemu pritisku od izrecne prisile in grožnje, če se ne odpovedo svoji narodnosti, do psihološkega pritiska manjvrednosti. V tej zvezi je omeniti še dnevna potovanja na delo v tujo narodno sredino, ker so slovenska področja v Avstriji in Italiji pretežno ali izključno v zaostali gospodarski sredini brez industrijskih in drugih delovnih mest. V zadnjih letih šele so začeli Slovenci ustanavljati mešana podjetja jugoslovanskega in avstrijskega kapitala odnosno jugoslovanskega in italijanskega kapitala v najbolj nerazvityh krajih in podeželju

Koroške in Benečije, čeprav je bila v začetku s strani avstrijskih in italijanskih šovinistov huda reakcija, češ, da grozi „balkanizacija“, so se ti krogi polagoma umirili ko so videli, ne samo, da se v teh podjetjih uporabljata nemščina in slovenščina odnosno italijanščina in slovenščina enakopravno, temveč tudi, da se v njih enakopravno zaposlujejo avstrijski in italijanski delavci. Nekatera teh podjetij so se izredno uveljavila in poslujejo z velikim uspehom. Kar je glavno, otroci njihovih delavcev, kolikor so Slovenci, obiskujejo slovenske šole odnosno se prijavljajo k slovenskemu pouku. Ta mešana podjetja je treba širiti.

Poročilo nato opisuje družbeno in kulturno življenje, ne samo kulturna društva, tisk in založništvo Slovencev v obeh sosednjih državah, temveč, kar je še prav posebno važno, skupne prireditve – dramske, pevske, recitacijske – z obeh strani meja bodisi v Jugoslaviji bodisi zunaj Jugoslavije. Tako prihajamo do tega, za kar se je že uveljavilo ime „skupni kulturni prostor“, kar je morda najmočnejši dejavnik proti raznarodovanju in za krepitev slovenske narodne zavesti.

S tem pa smo se dotaknili vprašanja, s katerim so bili takšni vsenarodni interesi najbolj prizadeti. Poročilo citira ostre kritike naših zamejskih organizacij vseh barv proti plačevanju pologa za vsakokratno prekoračenje državne meje iz Jugoslavije v zamejstvo. Tem ostrim kritikam se pridružujejo člani delegacije vseh jugoslovanskih akademij brez razlike.

V poročilu navajajo še druge podrobnosti, kakor ovire pri televiziji, pri oskrbovanju knjigarn v Avstriji in Italiji s knjigami iz Jugosla-

vije, v kar se je posebej poglobil akademik dr. prof. Stipe tić, danes rektor zagrebškega vseučilišča.

Na vsej poti od Železne Kaple do Celovca in Kanalske doline, Rezije, Gorice, Čedad in Trsta so predstavniki slovenskih organizacij in tudi domačini enotno izjavljali, da računajo na pomoč vse Jugoslavije in ne samo Slovenije. V bistvenih potezah je ta pomoč prikazana na straneh brošure 29-30.

Na koncu svojega prikaza naj bi prebral še končne predloge in pripombe, ki so jih na koncu potovanja 25. aprila 1986 v prostorih SAZU dali člani delegacije v svojih zaključnih pripombah in predlogih za nadaljnje delo. Svet jugoslovanskih akademij je ta predlog sprejel in ustanovil v ta namen Medakademijski odbor za proučevanje narodnih manjšin, ki je nato maja meseca 1987 izvolil za svojega predsednika akademika dr. Antona Vratušo.

***

Seveda ni pričakovati, da bodo odgovorni za manjšinsko politiko (predvsem v Avstriji) poročilo jugoslovanskih akademikov vzeli resno. Verjetno ga bodo, kot je to v navadi s tovrstnimi opozorili strokovnih institucij v Avstriji, ocenili za enostranskega, gledanega s strani matičnega naroda ali celo za komunističnega. Takih difamacij smo s strani koroških „super pametnjakovičev“ vajeni. Toliko bolj pa je poročilo pomembno za nas koroške Slovence. Iz njega lahko izluščimo pomemben nauk, namreč, da je naše, večkrat po občutku izražene trditve potrdila tudi skupina visoko kvalificiranih in priznanih znanstvenikov. To pa nam mora pomeniti kaj več...

Pred 200 leti se je rodil Vuk Karadžić. Veliki samouk in učitelj srbskega naroda je pol stoletja živel in deloval na Dunaju. Od tam je odprl svojemu narodu, njegovi literaturi in kulturi vrata v razviti evropski svet; na Dunaju se je tudi razvijal in postal slaven. Njegova osebnost je vse do danes viden mejnik v zgodovini in zavesti južnoslovenskih narodov.

„Materin jezik je najdragocenejši zaklad naroda...“

Vuk Štefanović Karadžić (6. 11. 1787–7. 2. 1864)

Jeseni leta 1913 je Vuk Karadžić prispel na Dunaj. V Srbiji so ponovno zagospodarili turški oblastniki, svežina kratkotrajne svobode, ki si jo je narod priboril v vstaji, je hipoma spet minila. Mnogim – tako tudi Karadžiću – ni preostalo kaj drugega, kot bežati.

Beg na Dunaj

Ko je prišel na Dunaj, se kajpak še malo ni zavedal svoje poznejše vloge. Po merilih cesarske metropole je imel povprečno šolsko izobrazbo – znal je slovenske jezike, latinščino, nemščino, zgodovino. To znanje si je večidel moral pridobiti sam. V zavesti se mu je vtisnila situacija v Srbiji – nadoblast Turkov, vstaja; „Skoraj vse pomembne voditelje“, je pozneje zapisal v nekem pismu, „sem poznal osebno. Z mnogimi sem se bil razgovarjal in v njihovi družbi pil in jedel.“ Vuk je bil tesno povezan s tradicijo svojega naroda, z njegovim duhovnim bogastvom in jezikovnim zakladom. Ta povezanost je bila tako trdna in samoumevna, da svojega znanja in izkušenj ni pojmoval v akademskem smislu. Vendar je bilo oboje odločilno, saj je bila osnova za njegova dela o srbskem jeziku – za delo za narod, ki je koreninilo v narodu samem.

Že koncu leta 1813 je postal najpogozoren Slovenec **Jernej Kopitar**, cenzor in skriptor v cesarski državni biblioteki na Dunaju. Kopitar je bil že takrat velika filološka avtoriteta v tedanjem evropskem svetu; dopisoval se je z izobraženci svojega časa, med drugim s slavistom Dobrovškim; bil je učitelj Frana Miklošiča, poznejšega ustanovitelja in vodje slavističnega odelka dunajske univerze, ki se je tudi sam – pod vplivom romantike – bavil z ljudskim slovom ter v letih 1808–1809 napisal prvo slovensko znanstveno slovnico. Jernej Kopitar je Karadžiča spoznal po prispevkih, ki jih je le-ta v „Srpskih novinah“ pisal o položaju Srbije. „Kar zadeva prvo spodbudo za pričetek mojega zbiranja naših ljudskih pesmi, besed in jezikovnih pravil, je to edinole zasluga gospoda Kopitarja“, je Vuk zabeležil leta 1842. Kopitar se je zavzel za mladega Karadžiča; pomagal mu je ter mu nudil koristno strokovno pomoč. Toda tudi sam Vuk se je kaj hitro izkazal kot bistroumen mislec ter genialen gramatik, njegov veliki uporniški duh pa je spodbujal njegovo vnemo in zagnanost tako, da je z njim zaživela prava srbska kulturna revolucija.

„Volk“ s peresom

Vuk Štefanović Karadžić se je rodil 26. oktobra 1787 v Trsiću kot šesti otrok hercegovaške družine, ki je zaradi turškega

nasilja zbežala v Srbijo. Njegovi starejši bratje in sestre so umrli že v ranem detinstvu, tako da je bila mati – po vražjeverstvu preproste ljudstva – prepričana, da je bilo to zlo delo čarovnic, ki požirajo male otroke. Zato je šesti otrok dobil ime „Vuk“ (volk), kajti ljudstvo je verovalo, da volku čarovnice ne morejo do živoga. Vuk se je od malega naprej zanimal za knjige, čeprav jih je bilo takrat na turško obvladanem srbskem podeželju bore malo. Pri sorodniku se je naučil za silo brati in pisati, naprej pa se je izobraževal sam. Kot mladenič je doraščal v času prve srbske vstaje proti Turkom (1804–1813); bil je pisar pri različnih srbskih veljakih ter pri vladnem svetu Srbije, obiskoval je „Veliko škofo“ v Beogradu, poučeval kot učitelj, delal kot carinski uradnik in nazadnje kot okrajni predstojnik v Brzopalanki. Bolezen mu je že v takratnih letih ohromila nogo. Ko je Srbija 1813 leta morala spet kloniti nadoblasti osmanskih vladarjev v Istanbulu, mu je preostal le še beg.

Na Dunaju je Vuk Karadžić živel do smrti v letu 1864, torej kar pol stoletja. Tu se je tudi oženil z Dunajčanko Anno Kraus. Rodila je trinajst otrok, od katerih jih je enajst umrlo v zgodnjih letih za tuberkulozo – bolezen revnih ljudi. Materialna situacija se je družini izboljšala šele, ko je evropski svet izkazal priznanje Vukovemu delu in ko je za to prejemal razne državne pokojnine. Vendar tudi to ni moglo vselej pokriti vseh potreb, saj je Vuk natis svojih del večidel financiral iz lastnega žepa. Ob njegovi nepričakovani smrti so družini ostali ogromni dolgovi, ki jih je povzročil tisk nove knjige.

Ob pomoči svojega prijatelja in spodbujevalca Jerneja Kopitarja je Vuk na Dunaju spoznal, da je pero novo orožje v boju za osvoboditev naroda, da brez kulture ni ne svobode ne napredka, da pa gre pri tem tudi za novo kulturo, kulturo ljudskega jezika, ki črpa

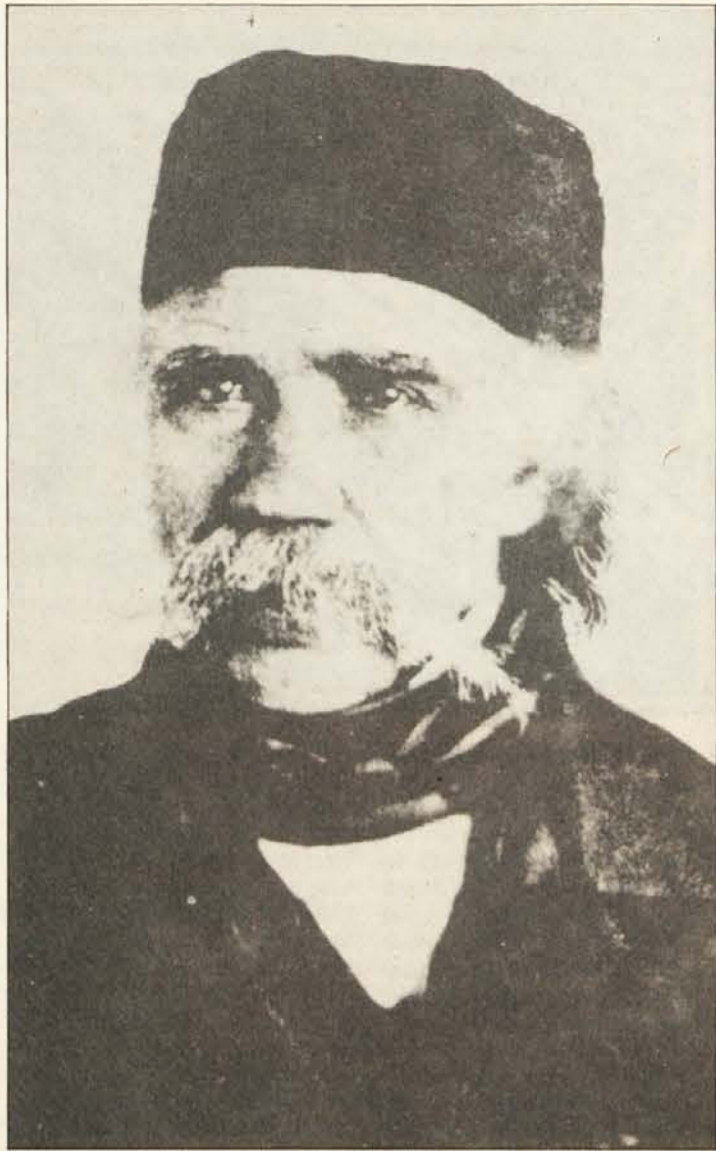
tako iz evropskih kot iz nacionalnih virov. Vuk je pravočasno spoznal in začrtal bistvo nove srbske kulture: demokratični duh, kritika, privzemanje evropskih tokov, uporaba ljudskega jezika v literaturi, ki lahko razgrne velikanski zaklad umetnosti in lepote naroda. Na tej osnovi je dal Vuk smernico: „Piši, kako što govoriš!“ ter na osnovi takratnega ljudskega jezika in s pomočjo prirojenega alfabeta na principu fonetičnega pravopisa izdelal prvo koncepcijo funkcionalne in logične gramatike ljudskega jezika. Temu ustrezno je tudi poudaril, da je „materin jezik najdragocenejši zaklad ter neprecenljiv temelj naroda in njegove vrednosti...“

Vrata v Evropo

50-letno neumorno delovanje na Dunaju ni odprlo pot do priznanja in slovesa le Vuku Karadžiću, temveč celotnemu srbskemu narodu in njegovi dotlej komaj poznani ali pozabljeni kulturi. Vukovo pionirsko delo je obsegalo:

- 1) jezikoslovna dela: Srpska gramatika (1814, 1815, 1824), Srpski rječnik (1818, 1852), Prvi srpski bukvar (1827), prevod nove zaveze i. dr. (večidel ob sodelovanju Jerneja Kopitarja);
- 2) literarnozgodovinska in teoretična dela;
- 3) etnografska dela (Crna gora in Crnogorci (1837), Život i običaji naroda srpskoga (1867);
- 4) zgodovinska dela;
- 5) geografske in sociološke pripetke.

Karadžić je zbiral, urejal, komentiral in objavljaval vso v teku stoletij ustvarjeno (ter povečini samo v ustnem izročilu ohranjeno) kulturno blago srbskega naroda v obsežnih (in do danes neprekošenih) zbirkah „Srpske narodne pjesme“ (izdaje v letih 1814/15/32/33/41/45/46/62/65/66) ter „Srpske narodne pripovjetke“ (1821, 1853). Preko Jerneja Kopitarja se je kaj hitro seznanil z veljaki tedanjega

evropskega izobraženstva, tako na primer z nemškimi jezikoslovcem in pisateljem Jacobom Grimmom, pesnikom Wolfgangom Goethejem ali zgodovinarjem Leopoldom Rankejem. Ti so cenili Vukovo delo in njegova prizadevanja ter ga podpirali. Tako je Vuk evropskemu izobraženstvu prvič odprl vrata v svet Srbov in njihovo kulturo, kar ni ostalo brez vpliva na nadaljnji evropski razvoj ter odnos srednjeevropskih ustvarjalcev do južnoslovenskih narodov (to se npr. izraža v Herderjevih zbirkah pesmi ali v številnih prevodih Vukovih razprav in zbirk v druge jezike –). Kmalu so Karadžiću dodelili tudi uradna in akademska priznanja. Univerza v Jeni mu je dodelila naziv doktorja filozofije (1823), mnogo literarnih in znanstvenih združenj, akademij in univerz (Berlin, Harkov, Göttingen, Krakov, Moskva, Petrograd, Dunaj) ga je imenovalo za svojega člana.

Zasmehovani borec in reformator

Kljub splošnemu priznanju širom Evrope in njegovi obnoviteljski dejavnosti se večina Srbov spočetka ni mogla sprijazniti z Vukovimi novostmi. Mlajša generacija izobražencev in ustvarjalcev se je za njegove reforme zavzemala, starejša generacija, vladujoči sloj in srbska (pravoslavna) cerkev pa so jih odklanjali. Oprijemali so se popačene (in od ljudskega jezika oddaljene) „slaveno-srbske“ variante pismenega jezika (vladujoči sloj) ali starodavne cerkvene slovnščine (tradicionalni jezik v cerkvenih obredih), ne nazadnje tudi zaradi tega, da te (konservativno usmerjene) struje ne bi izgubile političnega vpliva in oblasti. To se je nadaljevalo tudi po letu 1830, ko si je Srbija izborila svojo neodvisnost od Turkov. Pod vladavino kneza Miloša Obrenovića je bila Vukova ortografija v Srbiji prepovedana. Aleksandar Karadžordžević je ob priliki izida Vukovega prevoda svetega pisma nove zaveze razširil prepoved za vse njegove publikacije. To prepoved so ukiniteli šele leta 1860, vendar so se

srbski uradi po navodilih še naprej posluževali stare slovnice in pisave. Medtem, ko so se Vukove reforme jezika in pisave v Srbiji uveljavile sorazmeroma pozno, namreč šele pred skoraj sto leti (1890), so Hrvati (pod vplivom ilirizma) že leta 1850 na Dunaju z Vukom podpisali „Književni dogovor“ – osnovo skupnega pismenega jezika dveh južnoslovenskih narodov, Hrvatov in Srbov. Vendar trmasto odklanjajoča stališča uradne Srbije ter napadi nanj Vuka niso mogli streti, vse prej mu je bilo to povod za polemike z ostrim peresom in za nadaljevanje svoje poti, o kateri je bil trdno prepričan.

Zaradi omenjenih razmer se Vuk Karadžić tudi ni hotel za stalno vrniti v Srbijo, čeprav se je večkrat (kljub ohromeli nogi) podajal na dolga in naporna študijska in delovna potovanja v domovino in druge predele današnje Jugoslavije (v letih 1829–32 je npr. med svojim bivanjem v Srbiji prevajal Napoleonov zakonik). Dejal je, da lahko v danih razmerah svojemu narodu in njegovim potrebam bolj koristi, če ostane na Dunaju. Tam ga je navsezadnje dohitela tudi smrt. Jeseni 1963 se je Vuk s hudim prehladom vrnil s potovanja po Dalmaciji. Med zimo se je njegovo zdravstveno stanje še poslabšalo, 7. februarja je kljub zagrizenemu upiranju za vedno zaspal. Neizprosna smrti in duhovno silnost Vukove osebnosti odražajo zadnji zapiski zdravnika Ludwiga Augusta Frankla (v nemščini): „Karadšič 7. Febr. 4 n. Mittag gest. Er hatte viel Durst und suchte in seinen Phantasien in seinen heimlichen Bergen (Loznica) immer nach Quellen. Er litt viel Schmerzen. „Ist das noch immer die eine Nacht? Ich glaube, sie wird für mich nicht mehr enden.“

Minna (hčerka, – op. ur.) nannte er seinen Falken. „Ich spüre immer deinen Flügelschlag um mich herum.“ Est um 7 legte er sich zu Bett. „Morgen erhaltet ihr mich nicht darin.“ Er ließ sich noch Korrekturen reichen. „Ich habe Eile! Was nicht im Winter gefördert wird, geschieht nicht. Ich muß im Frühling wieder fort.“

Vuk Štefanović Karadžić

je postavil bistvena izhodišča skorajda vse kulturne dosežke, ki jo srečavamo na današnjem srbohrvaškem jezikovnem področju; humanistično in nacionalno znanost na mnogoterih strokovnih področjih, katerima je položil osnove; razvito literaturo – beletristiko in strokovno – v pomenu jezika, ki ga je očistil in izpilil; in ne nazadnje literarne, likovne in glasbene umetnine, ki so navdahnjene z njegovim delom in njegovimi objavami ljudskega pesništva in umetnosti. Iz današnje pisane in govorne besede prej ko slej zaživi njegov duh in njegova osebnost. Ob 200-letnici rojstva je bil Vuk Karadžić tudi na Dunaju deležen številnih spominskih proslav in prireditvev. Nacionalna biblioteka mu je posvetila posebno razstavo. Ob tem je izšel tudi katalog **Vuk Štefanović Karadžić 1787–1864 – Vuk in Wien** (razstava in katalog: Eva Maria Hubert). Avstrijski Ost- und Südosteuropa-Institut je Vuku posvetil obširno posebno številko svojih **Österreichische Osthefte, Sonderheft Vuk Štefanović Karadžić 1787–1864** (redakcija: Walter Lukan in Dejan Medaković).

Prelom mladine s starimi tradicijami in nazori je odprl pot novim političnim gibanjem, ki so stremela za uveljavitvijo novih družbenih in političnih nazorov. Takih gibanj je bilo na pretek, a jim – ne nazadnje zaradi množice različnih nazorov in stremeljenj – ni moglo uspeti, uveljaviti svojih predstav.

Skorajda vsem gibanjem – od spiritualističnih do ekstremno političnih – je bilo skupno, da so oblikovala nov lik mladine: močno poudar-

jena je bila nekonvencionalnost, samoumevnost, individualnost in (družbena) aktivnost mlade generacije. Konkretno posledice so se pojavile leta pozneje in tudi politična mobilizacija koroško slovenske mladine (napisane ter tozadavne politične posledice v manjšinski politiki imajo svoje močne korenine prav v burnih dogajanjih in impulzih šestdesetih let. Tudi današnje zeleno in alternativno gibanje v svojem bistvu sledi le tradicijam takratnega aktivizma in nove življenske

filozofije.

Najbolj intenzivno so mladinsko gibanje spremljale novosti in spremembe na glasbenem področju. Val popularne glasbe je proti koncu šestdesetih let dosegel svoj višek. Zname in za nadaljnji razvoj zelo vplivne glasbene skupine so v letu 1967 dosegle vrh svoje kvalitete, ter dale bistvene smerice za nadaljnja leta razvoja popularne mladinske glasbe. Znamenita skupina „The Beatles“ je v tem letu posnela ploščo „Sgt. Pepper's Lonely

hearts club band“, ki je za takratni čas pomenila mejnik popularne glasbe. Istočasno sta skupini Pink Floyd (plošča „Piper at the gates of dawn“) ter Velvet Underground z istoimensko ploščo utrdili pot elektronično-sintetične oziroma trde rock-glasbe; po njej se ravna in orientirajo ustvarjalci tega področja še danes.

„Popularna glasba se je vse bolj posvečala splošnim in konkretnim življenjskim pojavom, situacijam: ljubezni,

življenju v vlemestu, izolaciji, brezposelnosti in brezperspektivnosti mlade generacije, polne idealov in prestav, brez izgleda za uresničitev. Tudi popularna glasba je slej ko prej postala podvržena mehanizmom trga, ki jo je znal brez obzirno izkoristiti za svoje dobičke. Vendar je ravno ta glasba ostala strelvod samobitne in razočarane mladine. V raznoterih svojih novih trendih to vedno znova dokazuje.

Igor Schellander

ZVONIMIR SIMČIČ:
VINO

Med ljudsko modrostjo in sodobno znanostjo – Avtor te knjige je upokojeni direktor kleti Goriških brd, priznan mednarodni enolog. Posveča se trtam, ki rastejo v območju od Tarčenta preko Goriških brd do okolice Kopra. Knjiga bo izredno zanimiva za vse, ki jih zanima vinska – pa tudi pivska – kultura.

Bralec bo poleg zgodovine pridelovanja našel napotke o pravilni izbiri vin, o serviranju, o shranjevanju (enoteka); prebral bo lahko tudi marsikaj o vplivu vina na človekovo duševnost. Prva znanstveno napisana knjiga o vinu v slovenščini. Založništvo tržaškega tiska, 1987, Trst. Cena 250 šil.

ŽARKO PETAN
PRETEKLOST

Žarko Petan, zelo znan in cenjen slovenski gledališki režiser (režiral je tudi že v celovškem Mestnem gledališču) in pisatelj, je v tem avtobiografskem romanu obračunal s preteklostjo. Po nedolžnem je bil obdolžen vohunstva in bil poldrugo leto v zaporu. S čutom za plastično pripovedovanje niza stiske človeka, ko se počuti najbolj osamljenega, zapuščenega in pozabljenega od vseh prijateljev, nemoč pred mehanizmom, ki ga je hotel imeti za krivega... Pripoved nikjer ne zapade v sovraštvo do ljudi, ki so mu storili krivico; avtor se s to

NA POLICAH KNJIGARNE DRAVA-NAŠA KNJIGA SMO NAŠLI

knjigo skuša otresti travme, ki ga – razumljivo – spremlja do danes. Založba Borec, 1987, Ljubljana. Cena 145 šil.

Marjan Rožanc:
MARKOV EVANGELIJ

Roman, zasnovan v obliki kriminalke okrog izginule Jakopičeve slike Markov evangelij. Avtor se preko svojega glavnega junaka, ljubljanskega funkcionarja, spopada s slovensko družbo in ujetostjo v njej. Cankarjeva založba, Ljubljana.

ÖSTERREICHS FALL

Pravočasno pred neslavno obletnico priključitve Avstrije k nemškemu rajhu je izšla zbirka spominov, razmišljanj in umetniških stvaritev dvaindvajsetih avtorjev na temo anšlus. Imena kot Stefan Zweig, J. P. Perkonig, Joseph Roth, Friedrich Torberg, Carl Zuckmayer, Franz T. Csokor zagotavljajo visoko raven branja. Izbrani spisi zelo dobro predočujejo pol stoletja staro zgodovino, za katero se je prav v zadnjem letu izkazalo, kako je še vedno boleče prisotna. Prispevke je zbral in uredil Ulrich Weinzierl. V nemščini. Založba Jugend und Volk, Dunaj.

FILIP KALAN
SVET KOMEDIJANTOV

Inž. Filip Kumbatovič, s psevdonomom Kalan, je znan teatrolog, profesor za zgodovino gledališča, eden od soustanoviteljev Mednarodnega inštituta za gledališke raziskave, torej več kot kompetenten, da je opisal like štirih velikih mož slovenskih odrov: Frana Lipaha, Lojzeta Potokarja, Janeza Cesarja in Slavka Jana. Ob teh orisih bo bralec lahko dobil obilo podrobnih informacij o razvoju gledališke umetnosti na Slovenskem. Knjiga je napisana zanimivo, duhovito in sveže; Kumbatovič je znan po svojem izrednem smislu za razgibanje in plastično pripovedovanje. Cankarjeva založba, 1987, Ljubljana. Cena 97 šil.

Brigitte Galanda – s prispevkom Petra Turrinija: Ein deutsches Land (Nemška dežela)

Die „rechte“ Orientierung des Jörg Haider („Desna“ orientacija Jörga Haiderja)

Knjiga je dokumentacija o politični karieri zveznega šefa FP, o njegovih političnih načelih, posebej pa je avtorica osvetlila politiko koroške FP in njenega glasila „Kärntner Nachrichten“. Peter Turrini je v spremni besedi napisal: „Haider ni nasprotnik velikih avstrijskih strank, on je njihovo pretiravanje... Slej ko prej se bodo velike stranke ravnale po njem, odkrile bodo podobnost in s tem sposobnost zakonske zveze z njim.“

Kaj takega pa je za kar srhljiva vizija, ki pa se deloma že uresničuje; Jörg Haider je najbolj vehementen zagovornik ločevanja slovensko in nemško govorečih otrok –

veliki stranki pa capljajata za njim.

Avtorica je s citati podložila in dokumentirala dejstva, katera pravzaprav že vsi vemo, pa vendar jih je zanimivo videti tako zbrane: da je Haider pač brezupen konservativec, desničar ali, kot je pred nekaj dnevi formuliral Kurt Vorhofer: „...novo je pri njem samo staro, tisto večno včerajšnje, namreč apel na določena čustva in zle instinkte...“

Naj navedem nekaj takih cvetk iz knjige:

Haider o partnerstvu: „Die heutige Form des Zusammenlebens ist denaturiert. Das ist kein Ideal im nationalen Sinn... Partnerschaft besteht doch aus zwei Funktionen: dem dienenden und dem führenden Teil.“

Leta 1983 je Haider napisal: „Wir werden aber als Landesgruppe sorgfältig darauf achten, daß es zu keinen

weiteren Vorleistungen an die Slowenen kommt, solange diese die demokratischen Volksgruppengesetze nicht anerkennen. Wir wollen vielmehr endlich ein Ende der Benachteiligung der Deutsch-Kärntner Schuljugend im zweisprachigen Unterricht erreichen.“

Haider in zadeva Reder: „Des Kärntner FP – Chefs Jörg Haider's klare und couragierte Aussagen, in denen er Walter Reder eindeutig als Kriegsgefangener...qualifizierte, dürften bei den kommenden Kärntner Kommunalwahlen wieder einmal beweisen, daß mit der nationalen Karte auch konkrete politische Erfolge erzielbar sind.“

In s to karto Jörg Haider krepko igra v „kvartanju“ za našo šolo...

Löcker Verlag, Dunaj, 1987, v nemščini. Cena 148 šil.

HAIDER ist nicht der Gegner der österreichischen Großparteien. Er ist ihr Übertreiber. Wenn die Kärntner SPÖ mit dem Kärntner Faschismus liebäugelt, riskiert Haider mehr als ein Auge; wenn die Koalition einzelne Betriebe der Verstaatlichten Industrie privatisieren möchte, will Haider gleich alles verkaufen. Früher oder später werden die Großparteien an ihm Maß nehmen, sie werden die Ähnlichkeit und damit die Ehefähigkeit entdecken.

Peter Turrini

in Krštof; 18.00 Izobra-
godba; 19.30 Dnevnik;
Poročila; 21.35 Umet-

4.30 Poročila; 5.50 Rekreacija; 6.45 Prometne informacije; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših sporedov; 8.05 Za knjižne molje; 8.30 Instrumenti se vrstijo; 9.05 Glasbena matineja; 10.05 Rezervirano za...; 10.40 Lokalne radijske postaje se vključujejo; 11.05 Danes smo izbrali; 12.10 Pod domačo marelo; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Pojemo in godemo; 13.30 Od melodije do melodije; 14.05 Mehurčki; 14.20 Mladi mladim; 14.45 Popoldanski mozaik; 15.55 Zabavna glasba

na zgodba; 18.00 Izo-
sanka; 18.40 Številke in
19.10 Risanka; 19.30
svetloba; 21.30 Igrani
vige in misli (do 23.05).

4.30 Poročila; 5.50 Rekreacija; 6.45 Prometne informacije; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših sporedov; 8.05 Radijska šola za višjo stopnjo; 8.35 Koncert za mlade poslušalce; 9.05 Glasbena matineja; 10.05 Rezervirano za...; 11.05 Danes smo izbrali; 12.10 Pojemo in godemo; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.30 Od melodije do melodije; 14.05 Za male radovedneže; 14.20 Iz glasbenih šol; 14.45 Popoldanski mozaik; 15.55 Zabavna glasba; 16.00 Vrtljak želja; 17.00 Studio ob 17.00.

ika oddaja TV Skopje;
18.30 Risanka; 18.40
Ansambel Nika Zajca;
pernih dvoran: koncert

4.30 Poročila; 5.50 Rekreacija; 6.45 Prometne informacije; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših sporedov; 8.05 Radijska šola za višjo stopnjo; 8.35 Mladina poje; 9.05 Glasbena matineja; 10.05 Rezervirano za...; 11.05 Fantastična simfonija (prizor iz življenja nekega umetnika - H. Berlioz); 12.10 Pod domačo marelo; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti; 13.30 Od melodije do melodije; 14.05 Govorimo angleščino; 14.35 Popoldanski mozaik.

15.05 Pustolovščine
16.35 Kapelski kre-
17.35 Bas Fantazija,
las, ameriška nadalje-
15 Glasbeni večer - R.
dejanje opere; 21.45
kulture; 22.20 Športna

5.00 Poročila; 5.50 Rekreacija; 6.45 Prometne informacije; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših sporedov; 8.05 Pionirski tehnik; 9.35 Danes smo izbrali; 10.05 Sobotna matineja - Srečanje Sara-jevo-Pale; 11.05 Naši znanstveniki pred mikrofonom - dr. Aleš Breclj; 11.20 Minute za staro glasbo; 11.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 12.30 Kmetijski nasveti; 14.05 Glasbena panorama; 15.10 Popoldanski mozaik; 15.55 Zabavna glasba; 16.30 S poti po Jugoslaviji; 17.00 Studio.

za jutri in igrani film;
JRT2; 19.30 Dnevnik;
film; 20.45 Poročila;
in avtor, en film; 21.50

5.00 Poročila; 5.50 Rekreacija; 6.15 Danes je nede-
lja; 7.30 Zdravo, tovariši vojaki; 8.07 Veseli tobog-
gan; 9.05 Še pomnite, tovariši; 10.05 Nedeljska
matineja; 11.00 Naši poslušalci čestitajo in
pozdravljajo; 13.10 Obvestila in zabavna glasba;
13.20 - 14.15 Za naše kmetovalce; 17.05 Nedeljska
reportaža; 17.30 Pojo amaterski zbori; 18.00
Zabavna radijska igra; 19.35 Lahko noč, otroci;
19.45 Glasbene razglednice; 20.00 V nedeljo zve-
čer; 22.20 Glasba za prijeten konec tedna.

ika oddaja; 18.00 Beo-
remor; 19.00 Indirekt,
venik; 20.00 Umetniški

4.30 Poročila; 5.50 Rekreacija; 6.45 Prometne informacije; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših sporedov; 8.05 Glasbena lepjenka; 8.25 Ringaraja; 9.05 Glasbena matineja; 10.05 Tekoča repriza; 11.05 Izbrali smo...Bacha, Händla in Mozarta; 12.00 Poročila - Na današnji dan; 12.10 Pod domačo marelo; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Pihalne godbe vam igrajo; 13.30 Od melodije do melodije; 14.05 Ponedeljkov križemkraj; 14.15 Mladi na glasbenih revijah in tekmovanjih.

ika oddaja; 18.00 Izo-
stovi; 19.00 Rezervi-
00 Obiskujemo sloven-
s Umetnostno galerijo
20.45 Svetovno poro-

4.30 Poročila; 5.50 Rekreacija; 6.45 Prometne informacije; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših sporedov; 8.05 Radijska šola za srednjo stopnjo; 8.35 Igraj kolce; 9.05 Glasbena matineja; 10.05 Rezervirano za...; 11.05 Nenavadni pogovori; 11.25 Danes smo izbrali; 12.10 Pojemo in godemo; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Po domače; 13.30 Od melodije do melodije; 14.00 Poročila; 14.35 Popoldanski mozaik; 15.55 Zabavna glasba; 16.00 Vrtljak. 17.00 Studio ob 17.00 + glasba.

„Skrite kamere“ so meh za smeh

Četrtek, 28. 1. 1988, TV A1, 20.15 - „Zbudite me ob 11. uri“ je le eden od številnih primerov, ki jih je posnel Hans Kraemmer s „skrito kamero“. Da so tovrstni posnetki skrbeli za smeh med prizadetimi, ko so pozneje videli sami sebe, si ni težko predstavljati. Morda ste tudi Vi postali žrtev „skrite kamere“? O tem se seveda lahko prepričate, če si boste oddajo ogledali.

Kupčija z lakoto Spremenjena stanja

Sreda, 27. 1. 1988, TV A2, 22.22 - Prvi del dvodelne dokumentacije prikazuje katastrofalen gospodarski položaj Sudana. Vendar pa suša ni edini vzrok, pač pa so merodajni še mnogi drugi dejavniki za ta osiromašen predel tretjega sveta.

Čemu milijarde?

Nedelja, 31. 1. 1988, TV A1, 21.15 - Avstrija je lastnik največjega gledališkega koncertna na svetu - zvezna gledališča imajo letno nad eno in pol milijard izgube. Kam gredo ti denarci in kako dolgo bodo odgovorni lahko še naprej tako gospodarili, bosta odgovorila Krista Hauser in Karl Löbl.

Vojna in mir...

Torek, 2. 2. 1988, TV A2, 21.07 - Skoraj vse centralnoameriške države že več desetletij ne poznajo drugega kot vojno. Sedaj so poveljniki držav podpisali mirovni pogodbo, uresničitev le te pa bi pomenila nov začetek za vse prizadete. Do sedaj so bila namreč prizadevanja neuspešna. Kakšna bo prihodnost teh držav?

Ivanhoe v boju

Sreda, 27. 1. 1988, TV LJ1, 11.35 - Med romani, ki opisujejo življenje v srednjem veku, je Scotov roman „Ivanhoe“ gotovo najbolj poznan in priljubljen. Že večkrat je zamikal tudi filmske ustvarjalce. Film, ki je danes na sporedu, je novejšega datuma. Režiral ga je Douglas Camfield. Kot v romanu je tudi v filmu posebno mikavno plastično slikanje viteških dvo-bojev, v katerih se nekateri namišljeni junaki spopadejo z resničnimi zgodovinskimi osebnostmi. Najzanimiveje med njimi je naslikan kralj Rihard Levjersčeni.

Zgodovina izumov

Četrtek, 28. 1. 1988, TV LJ1, 9.45 - Kdo je izumitelj? Kakšen je proces izumitelja? Kateri so bili veliki trenutki malih izumov? Nenavaden patent v Nacionalnem inštitutu za industrijsko lastništvo francoskega patentnega urada. Sledi obisk muzeja v Washingtonu, Los Angelesu in Londonu. Povsod so čudni dokumenti in vse bolj bizarni izumi, plodovi umskega dela. Nadaljevanje je na sporedu v petek, 29. 1. ob istem času.

Ljubezen v travnati stepi Kenije

Sobota, 30. 1. 1988, TV A2, 20.15 - Po odrski predlogi Wilsona Collisona je nastal film „Mogambo“ iz življenja raziskovalca v travnati stepi Kenije. Tudi v najbolj eksotičnih krajih človeka ne zapustijo ljubezenska čustva, posebej pa ne takrat, kadar pride nepričakovan ženski obisk v tako oddaljene kraje Kenije in se imenuje Ellinor Kelly.

ski vestnik“ in prosim,
na naslednji naslov:

8000 dinarjev - za Jugo-
račun in položnico.

(podpis)

Naročite in širite Slovenski vestnik!

Spoštovana bralka, spoštovani bralec Slovenskega vestnika! V roki imate novo, sodobno številko novega Slovenskega vestnika. Upamo, da vam bo nova oblika, vsebina, novi, bolj ročni format in še marsikaj drugega ugajalo. Z novo koncepcijo hoče Slovenski vestnik pridobiti še več naročnikov. Če še niste člani velike družine bralcev SV, potem izpolnite naročilnico in jo pošljite na naslov: Slovenski vestnik, Tarviser Straža 16, 9020 Celovec/Klagenfurt. Prvi mesec dobite novi Slovenski vestnik brezplačno!

RADIO MARIBOR - PROGRAM MM 2

Od ponedeljka do sobote: Ukv 102,8 MHz	Informativne oddaje: (od ponedeljka do sobote)	Ob nedeljah Ukv 102,8 MHz
0.00-6.00 Nočni program 6.00-6.30 Križem - kražem 6.30-7.00 Glasbena skrinja 7.00-10.00 MM 2 vam želi dobro jutro 10.00-12.00 Memories - glasbeni spomini 12.00-14.00 Aktualno 14.00-16.00 Glasbeni vrtljak 16.00-19.00 Vabimo na kavo 19.00-19.30 Križem - kražem 19.30-20.00 Lovely music 20.00-22.00 Hit corner 22.00-24.00 Specialitete MM2	6.35 vreme za pomorščake (v slovenščini, angleščini, nemščini ali italijanščini) 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30 in 13.30 poročila v nem. 12.00 in 16.00 poročila v angl. 14.00 in 18.00 poročila v franc. 22.15 informativna oddaja v nemščini in angleščini Prometne informacije od 7. do 19. ure vsako uro ob četrt in tričetrt Informativne oddaje: (ob nedeljah) 9.30, 11.30, 13.30 v nemščini Prometne informacije od 7. do 19. ure vsako uro ob četrt in tričetrt	0.00-6.00 Nočni program 6.00-6.30 Križem - kražem - narodnozabavna glasba 6.30-7.00 Glasbena skrinja 7.00-10.00 MM 2 vam želi dobro jutro 10.00-12.00 Memories - glasbeni spomini 12.00-14.00 Glasbeni vrtljak 14.00-17.00 Popoldne z MM 2 17.00-18.00 Hit Corner - ura za glasbene uspešnice 18.00-18.30 Križem - kražem 18.30-19.30 Country 19.30-20.30 TOP TEN - mednarodna lestvica 20.30-22.00 Happy Pop - vedre melodije 22.00-24.00 Glasba na tekočem traku

Ultramarin – modri Benétik

V prostorih Zentral-sparkasse v Celovcu razstavlja slikar Rudi Benétik iz Podjune. Direktor Mitzner je izrazil svoje zadovoljstvo nad tem, da v njegovem denarnem

zavodu razstavlja sicer mlad, a že uveljavljen umetnik. Tudi mestni svetnik Metelko, ki je razstavo otvoril, je o Benétiku menil, da imamo opravka z umet-

nikom, ki je mednarodno znan, zlasti v prostoru Alpe-Jadran, kjer je za svoja dela prejel že vrsto nagrad in priznanj s strani kompetentnih kritikov.

Benétikovo razstavo, ki bo odprta še do tega petka, je vsekakor treba videti. Umetnik se tam predstavlja s slikami, izdelanimi v akrilnih barvah. S tem se torej odmika od dosednjih igrivih motivov in se posveča prikazu posameznih detajlov. Benétik je tudi v tem oziru izviran. Barve meša in sestavlja sam; pri tem nastane lesk, ki odgovarja njegovi zahtevi. Trenutno ga zanima ultramarin – torej barva modre morske sinjine. V tem tonu so tudi njegove slike, lahko bi rekli ploške, v katerih pride do izraza posameznost, ki jo umetnik vdela v svojo kompozicijo. Slike Rudija Benétika je možno tudi kupiti.

OGLAS

Zveza slovenskih zadrug razpisuje delovna mesta za

juriste ali ekonomiste

z zaključeno visokošolsko izobrazbo za področje notranje revizije zveze ter za bančno poslovanje, ki bi bili pripravljeni po temeljitem strokovnem šolanju prevzeti odgovorna delovna mesta. Pričakujemo nadpovprečni angažma pri izvajanju zahtevnih nalog. Plača po dogovoru. Ponudbe za nastavitve pošljite na personalni oddelek zveze, Celovec Paulitschgasse 5-7.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Četrtek 28. 1. 19.30	Katoliški dom prosvete v Tinjah	BILA SEM ZA HITLERJA dr. Erika Horn, Gradec; izkušnje priče časa in njeni zaključki. Prireditve iz cikla „Veliki tabu“ – oz. Kako ravna Avstrija s svojo preteklostjo. Diskusijo vodi: dr. Janko Zerzer.	Sodalitas
Petek 29. 1. 20.00	Dom sindikatov, Celovec	GIMNAZIJSKI PLES Za ples igrata: ansambel Marela in ansambel Rendezvous; v prvem nadstropju: disco z Marjanom Velikom in izbor uspešnice meseca januarja (ORF slovenski oddelek). Za otvoritev bodo maturantje zaplesali menuet; polnočni vložek, parček bo zaplesal rock'n'roll.	Maturantje gimnazije
Sobota 30. 1. 19.30	pri Mežnarju v Kotmari vasi	DIAPREDAVANJE O AVSTRIJSKEM DELU EVROPSKE PEŠPOTI E 6 predava: Dušan Naprudnik	Slovensko prosvetno društvo Gorjanci
Nedelja 31. 1. 16.00	Mladinski dom, Celovec	MALI KAKADU poje: Svetlana Makarovič	
Sreda 3. 2. 19.30	Avla Zvezne gimnazije za Slovence, Celovec	SLAVNOSTNA PRIREDITEV OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU Ob 80-letnici ustanovitve slovenske osrednje kulturne organizacije Slavnostna govora: Tomaž Ogris (predsednik SPZ) in dr. Janko Zerzer (predsednik KKZ) Glasbeni del: Mešani pevski zbor in vokalni ansambel SPD Danica iz Sentvida v Podjuni, ansambel Drava iz Borovelj, Mešani mladinski zbor Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Povezava: Sonja Ban, Miha Vrbinč.	SPZ in KKZ
Četrtek 4. 2. 19.30	Katoliški dom prosvete v Tinjah	KRIV ZARADI BREZBRIŽNOSTI dr. Erika Weinzierl, Dunaj; iz cikla „Veliki tabu“	Sodalitas
Sobota 6. 2. 20.00	Kulturni dom, Sentprimoz	PLES DANICE Igra ansambel Zmeda	Slovensko prosvetno društvo Danica
Sobota 6. 2. 9.00-17.00	Katoliški dom prosvete v Tinjah	UČINKOVITEJŠA OBRAMBA PROTI VAROZI Strokovno predavanje za čebelarke in čebelarje; teorija in praksa (vključno biološko metodo obrambe pred varozo) Predavatelj: dipl. inž. Matevž Krassnik	Sodalitas
Sobota 6. 2. 20.00	pri Kosi na Ravnah	PUSTNA PRIREDITEV Igra: Trio Drava iz Borovelj	Kulturno društvo Peter Markovič v Rožeku
6. 2. do 8. 2.	Katoliški dom prosvete v Tinjah	DNEVI PETJA IN IGRE ZA OTROKE od 10. do 14. leta Vodijo: Andrea Lepuschitz, Martina Mečina idr.	Katoliška otroška mladina in Sodalitas
Nedelja 7. 2. 19.30	farna dvorana v Šentjakobu	LUTKOVNA IGRA „MALI PRINC“ predstava za odrasle. Nastopa: lutkovna skupina dunajskih študentov.	SPD Rož in farna mladina Šentjakob
Nedelja 7. 2. 19.30	farna dvorana v Šmihelu	PUSTOVANJE Za zabavo igrata ansambel YETI in KORENIKA	Mladinski klub Šmihel in KPD Šmihel
Petek 12. 2. 19.30	Katoliški dom prosvete v Tinjah	O PRIMERU KOROŠKE Wolf in der Maur, Dunaj; iz cikla „Veliki tabu“	Sodalitas
Petek 19. 2. 19.00 c.l.	gostilna Weidinger, 1040 Dunaj	SLOVENSKI VESTNIK – NOVA OBLIKA, NOVA VSEBINA	Dunajski krožek

TEČAJI ZA SLOVENŠČINO

Torek 2. 2. 18.30	Delavska zbornica Celovec, Bahnhofplatz 3	SLOVENŠČINA ZA ZAČETNIKE Vodi: Maria Flödl	Volkshochschule Klagenfurt
Sreda 3. 2. 18.30	Delavska zbornica Celovec, Bahnhofplatz 3	SLOVENŠČINA ZA ZAČETNIKE II Vodi: prof. mag. Rosalia Kowatsch	Volkshochschule Klagenfurt

RAZSTAVE

Kulturna taberna Pri Joklnu	Risbe sovjetskih mladostnikov (Dušanbe) skupno z Avstrijsko-sovjetskim društvom 22. 1.–8. 3.
Galerie Carinthia Celovec	Hans Staudacher – Novejša dela na platnu do 23. 1.
Kärntner Landesgalerie Celovec	Arnold Clementschitsch – razstava ob 100-letnici rojstva umetnika do 31. 1.
Galerie an der Stadtmauer, Beljak	Alenka Kham-Pičman – slike do 5. 2. Kulturni urad mesta Beljak

OBIŠČITE V SLOVENIJI

do 29. 2.	Narodni muzej, Trg osvoboditve, Ljubljana	ANTIČNI PORTRET V JUGOSLAVIJI Razstava je odprta od torika do sobote od 10.00 do 18.00, ob nedeljah od 10.00 do 13.00; ob ponedeljkih zaprto.
31. 1.	Moderna galerija, Tomšičeva 14	KIPARSKA DELA FRANCETA GORŠETA – retrospektivna razstava Razstava je odprta od torika do sobote od 10.00 do 18.00, ob nedeljah od 10.00 do 13.00; ob ponedeljkih zaprto.

SLOVENSKI VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straße 16. **Uredništvo in uprava:** 9020 Celovec, Tarviser Straße 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, telex 42 20 86 sndk a. **Glavni urednik:** Ivan P. Lukan; **urednika:** Andrej Kokot, Andrej Mohar.

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec – Borovlje. **Zastopstvo za Jugoslavijo:** ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. **Letna naročnina:** 300 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 12.000 dinarjev. **Oglasi:** 1/1 stran 12.000 avstr. šilingov, za Jugoslavijo 900.000 dinarjev.

Slovensko prosvetno društvo Zarja

Vse je pesem – Andrej Kokot

Proslava ob slovenskem kulturnem prazniku v soboto 6. 2. 1988 ob 19.30 uri v farni dvorani v Železni Kapli.

Sodelujejo Oktet Suha, Obirski ženski oktet, recitatorska skupina in MePZ SPD Zarja. Slavnostni govornik dr. Ludvik Karničar.

Ljubitelji slovenske kulture pristrčno vabljeni!

Vse najboljše za jubilej

V zadnji številki smo poročali, da je Ivanka Sadolšek-Zala pred kratkim praznovala svoj 65. življenjski jubilej. Bivša partizanka in funkcionarka je med svojimi rojaki v Lobniku oz. Železni Kapli in izven nje zelo priljubljena: Zato je ob svojem rojstnem dnevu prejela številne čestitke z najboljšimi željami. Mikijevo domačijo so ob tej priložnosti obiskali predstavniki Zveze koroških partizanov, prišli pa so tudi zastopniki borčevskih združenj iz Slovenije, ki jih v družbi z jubilaranko vidimo na zgornjem posnetku. Tudi Zveza slovenskih žena je svojo članico počastila na svoji zadnji seji ter ji izročila darilo, predsednica Milena Gröblacher pa je spregovorila o njenem življenju in delu. Zala je zlasti v času NOB in v povojnih letih mnogo doprinesla za razvoj naše narodne skupnosti, posebno k aktivnosti slovenskih žena v boju proti fašizmu.

KULTURNO PISMO

Zadnje tedne, ki vključujejo tudi čas pred novim letom, slovenska kultura ni bila brez dogodkov, ki ne bi prispevali kaj pomembnega njeni vsebini.

Med tem dogajanjem je brez dvoma odlično založniški dogodek izid zbranega dela Francoisa Villona, francoskega pesnika iz 15. stoletja, ki je v glavnem pohajkoval s tatovi, bil obsojen na vešala, pomiloščen in izgnan, nakar se je za njim izgubila vsaka sled. Celotno Vilonovo delo, ki ga odlikuje nesramežljiv verz, jezikovno podprt z izrazjem iz Villonovega vagabundskega okolja, je v slovensčino prevedel Janez Menart. Knjiga je izšla pri založbi Obzorja v Mariboru.

Iz mariborske založniške hiše prihaja tudi nova knjiga Franceta Forstneriča z naslovom Brlog. To je zbirka štirih novel, ki opisujejo odnose med zakonci. Forstnerič, ki je sicer v slovenski književnosti znan kot pesnik, pravi, da se tokrat preskuša v prozi, ker misli, da bo napisal še kaj pripovednega. Brlogu pa se tudi po avtorjevem mnenju pozna, da ga je pisal pesnik.

Na koncu je vredno omeniti še to, da so v mariborski Drami uprizorili Linhartovo komedijo Ta veseli dan ali Matiček se ženi. Matiček se pogosto vrača na slovenske odre, kar pomeni, da se želijo z njim preskusiti nove generacije gledaliških ustvarjalcev. V Mariboru se je tokrat režije lotil Vinko Möderndorfer ki je Matičkovo radoživost izpeljal tako, da ni bilo mogoče spregledati nekaterih poudarkov iz današnjosti.

Vili Vuk

Nagrada za P. Kerscheja

Znanega prevajalca slovenske književnosti v nemščino Petra Kerscheja je zvezna ministrica za pouk, umetnost in šport dr. Hilde Hawlicek nagradila s posebno nagrado za njegovo prevajalsko delo.

Doslej je Kersche prevedel v nemščino dela 60 pesnikov in pisateljev, med njimi Ivana Cankarja, Ervina Fritza, Nika Grafenauerja, Gustava Januša, Janka Ferka, Florijana Lipuša, Daneta Zajca in druge. Svoje prevode je objavil v vrsti antologij, v revijah in časnikih. Tu je treba omeniti še Kerschejevo Bibliografijo jugoslovanske literature v nemških prevodih v letih 1775-1977, prevod Kmeclove monografije Ljubljana ter izdajo „Gedichte aus Kärnten“ (skupno z J. Ferkom) pri Mohorjevi založbi.

Peter Kersche je nagrado prejel na predlog Mohorjeve založbe; pred njim so jo prejeli med drugim H. C. Artmann, J. Ferk, P. Marginter, P. Rosei in drugi.

Petru Kerscheju k nagradi iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo uspeha pri njegovem prevajalskem delu.

Zmeda – ansambel s starim imenom in novo zasedbo.

Odločilni nastop ansambla „Zmeda“

Če je bil prejšnji ansambel Zmeda včasih res nekoliko zmeden, to ne velja za ansambel Zmeda v novem sestavu, ki s prvim nima nič skupnega. Za novo Zmedo, ki jo sestavljajo Marija Kežar, Marjana Polcer, Heinz Lušnik, Mihael Stern in Hanzi Kežar, je značilno, da so njeni člani izrazito mladi – od 16 do 24 let. Toda to še ni tisto, kar jo loči od prejšnjega sestava.

In kakšen je njen cilj? Po izjavi njenih članov želi postati priljubljen plesni ansambel, to pa pomeni, da se pevke in pevci želijo otresti prizvoka njihovih predhodnikov, namreč, da so ansambel „glasnega ropota“. Če so prej nastopali predvsem z lastnimi skladbami, so se sedaj posvetili predvsem plesni glasbi, tako moderni kot tudi narodnozabavni. Po njihovih izjavah imajo v svojem repertuarju celo več narodnozabavnih skladb.

Čemu takšni poudarki? Ker si želijo ustvariti predvsem ime kot plesni ansambel, ki je svoja prva dva nastopa sicer še z nekaterimi pomanjkljivostmi, a vendar dokaj uspešno opravil. Medtem, ko je bil prvi nastop pri neki poroki bolj internega značaja, pa je bil ples SAK v Železni Kapli javen in prav tam je Zmeda, v pesenečenje vseh poznavalcev nekdanjega ansambla, dobro odrezala. Svoj največji nastop pa bo imel ansambel v svojem domačem kraju in sicer na 16. plesu Danice, ki bo v soboto, 6. februarja ob 20. uri v kulturnem domu v Šentprimozu. Temu večeru je trenutno posvečena vsa pozornost mladega ansambla. Tega dne namreč želijo mlade pevke, pevci in igralci pripraviti pravo presenečenje za vsakogar, ki se bo odzval vabilu na ples.

Miha Pasterk

GIMNAZIJSKI PLES

MATURABALL

1. nadstropje / 1. Stock.
ORE slovenski šport-ORF slow. Abteilung
Izbor uspešnice meseca in ples
Slowenische Hitparade und Tanz
Moderator: Marjan Veik

Petek / Freitag, 29. 1. 1988, 20.00
Hiša ÖGB (Delavska zbornica) ÖGB-Haus (Arbeiterkammer)
 Igrajo/es spielen: **RENDEZ-VOUS, MARELA**

ZELLSTOFFFABRIK TOVARNA CELULOZE

Obir: 1000 S. (1000 S.)
 81000 M. (1000 S.)
 81000 M. (1000 S.)
 81000 M. (1000 S.)

TRIBUNA BRALCEV

Sit sem!

Uvodoma naj povem, da sem naročnik obeh slovenskih tednikov in jih tudi berem. Ves čas me že moti, da se slovenska tednika med seboj stalno napadata, včasih bolj, včasih manj. Kar se pa dogaja v zadnjem času je preveč.

V vsaki številki je najmanj en članek, v katerem drug drugemu nekaj očitata. Vestnik je pisal to, Naš tednik je pisal to, ta je to rekel, oni je pa to rekel. V vseh teh člankih pa je z velikimi črkami pisana tudi ENOTNOST.

Vprašam Vas, kje pa je dejansko ta enotnost? Nisem več pripravljen brati teh člankov in to še podpirati z naročnino. Zato oba slovenska tednika odpovedujem. Če mi je dovoljeno, bi pa

predlagal sledeče in mislim, da ta želja ni samo moja. Če že ni možno, da se tednika združita v en časopis, naj pa eden izhaja v ponedeljek in eden v petek (morda bi ob letu zamenjala). Naloga slovenskih tednikov naj bi tudi bila, da bi objavljali članke, ki bi bili zanimivi za vse, ki vsaj še malo obvladajo slovensčino. S tem bi po mojem pripevali, da bi tednika in slovensčina postala bolj atraktivna. Zavedati se moramo, da nam najboljša šolska ureditev ne bo pomagala, če nam ne bo uspelo, da bodo starši s svojimi otroci govorili slovensko. Te naloge se morajo zavedati tudi naše osrednje organizacije in na tem tudi delati, ne pa eden drugega izigravati.

Jurij Mandl, Libuče

Opravičilo založbe

Wie wir heute aus Kärnten erfahren haben, wurde in Ihrem Blatt unser geplantes Schulbuch zum Sachunterricht für die 3. Schulstufe vehementer Kritik unterzogen. Dieses Unterrichtswerk, welches den deutschen Titel „Ich kenn mich aus 3“ hat, wurde vom Verlag mit dem slowenischen Titel „Ja se ven poznam 3“ dem BMUKS bekanntgegeben. Dem Verlag stehen keine slowenisch sprechenden Mitarbeiter zur Verfügung. Die Übersetzung des Titels ins Slowenische mußte jedoch kurzfristig erfolgen. Wir haben uns daher an eine uns geeignet erscheinende Stelle mit der Bitte um Übersetzung gewendet. Zu unserem Bedauern und Entsetzen entspricht die Übersetzung jedoch offensichtlich nicht dem slowenischen Sprachgebrauch. Selbstverständlich wird der Titel entsprechend korrigiert werden.

Bei dieser Gelegenheit möchten wir auch darauf hinweisen, daß Herr Siegfried Schwanzler wohl für die Übersetzung des Sachunter-

richtes zuständig sein wird, er jedoch für den falschen Titel der Ausgabe in slowenischer Sprache in keiner Weise verantwortlich ist.

Abschließend dürfen wir Sie noch dahingehend informieren, daß der betreffende neue Sachunterricht voraussichtlich erst im Schuljahr 1989/90 erscheinen wird. Wir kommen mit dieser Vorgangsweise dem Wunsche der slowenischen Schulbehörde in Kärnten nach. Nach dem derzeitigen Stand der Gespräche und im Hinblick auf den noch offenen Lehrplan für Slowenisch wird daher zumindest für das kommende Schuljahr noch die alte Ausgabe des Sachunterrichtes, „Naša ožja domovina“ angeboten werden. Der Verlag wird sich zur Regelung offener administrativer Fragen zeitgerecht mit der zuständigen Schulbehörde in Verbindung setzen.

Wir ersuchen nochmals den bedauerlichen Lapsus entschuldigen zu wollen und verbleiben mit dem Ausdruck vorzüglicher Hochachtung
**Za Leykam Buchverlag,
 Graz: Mag. Klaus Brunner**

Proti JE Krško

Nach dem Supergau von Tschernobyl ist in der Bevölkerung in ganz Europa eine starke Trendumkehr in der Einstellung zur „friedlichen“ Nutzung der Kernenergie bemerkbar geworden. Auch das Volksabstimmungsergebnis in Italien, der Regierungsbeschluss Jugoslawiens, keine weiteren Atomkraftwerke mehr zu bauen und das Vorhaben Hollands, vorläufig sein Kernkraftprogramm zu stoppen, bestätigen dies. Die SJ Kärnten hat in ihrer letzten Landeskonzferenz einstimmig einen Antrag angenommen, das Kernkraftwerk stillzulegen.

Wir solidarisieren uns daher auch mit der Anti-AKW-Bewegung in Slowenien und Jugoslawien.

Nutzen wir gemeinsam das wachgerüttelte Bewußtsein, um ein generelles Umdenken in der Kernenergiepolitik auch bei den Verantwortlichen in ganz Europa zu erreichen, denn Atomstrahlen machen vor den Grenzen Österreichs nicht halt. Daher sollen wir gemeinsam für die Stilllegung des Kernkraftwerkes Krško eintreten, damit wir morgen nicht der groben Fahrlässigkeit im Umgang mit unserem Lebensraum bezichtigt werden. Kein Atomtechniker und kein Politiker kann nämlich die hundertprozentige Sicherheit der Kernkraftwerke garantieren. Wehren wir uns jetzt – nach einem Kernkraftunglück ist es zu spät!

SJ Kärnten

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu

OBJAVA

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu sporoča:

1. Po posebnem odloku Zveznega ministrstva za pouk, umetnost in šport naj prijavijo starši svoje otroke, ki jih želijo dati v šolskem letu 1988/89 na gimnazijo, takoj po končanem prvem semestru tega šolskega leta, v času od 8. do 26. 2. 1988, ravnateljstvu Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Uradne ure so dnevno od 7.30 do 16.00, ob petkih do 13.00. Ob prijavi za sprejem je treba ravnateljstvu predložiti spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva.

2. Sprejemne izpite bo treba prijavljenemu učencu opravljati le v izjemnih primerih in sicer iz slovenščine, nemščine in matematike. Odločilno bo letno spričevalo. Termin za sprejemne izpite: sreda 6. julija 1988.

3. Konec maja 1988 bo vodstvo ljudske šole javilo gimnaziji učni uspeh učencev, ki so se prijavili za vstop v gimnazijo. Nato bo ravnateljstvo gimnazije pravočasno obvestilo starše o sprejemu učenca oz. o potrebi prijave k sprejemnemu izpitu.

4. Zakasnele prijave bodo v izjemnih primerih še možne s posebnim dovoljenjem Deželnega šolskega sveta.

5. Za vstop v višje razrede veljajo podobna pravila. V tem primeru je priporočljiv razgovor z ravnateljem. Prestop iz glavne šole v gimnazijo je možen.

Prijave za sprejem v gimnazijo lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa se pismeno obrnete na naslov: Zvezna gimnazija za Slovence, Prof.-Janežič-Pl. 1, 9020 Klagenfurt/ Celovec.

ravnatelj: dr. Reginald Vospernik l.r.

Strokovna šola za gospodarske poklice
zavoda šolskih sester v Šentpetru
pri Šentjakobu v Rožu

OBJAVA

Po odloku Deželnega šolskega sveta je na dvojezični Strokovni šoli za gospodarske poklice zavoda šolskih sester v Šentpetru pri Šentjakobu v Rožu

VPISOVANJE DEKLET IN FANTOV

v 1. razred 3-letne strokovne šole za gospodarske poklice in v 1-letno gospodinjsko šolo

od 8. - 29. februarja 1988.

Formularje za vpis lahko že sedaj dobite v šolski pisarni.

Izpolnjene tiskovine je treba oddati na šoli najkasneje do 29. februarja 1988. Priložiti morate polletno šolsko obvestilo v originalu ali od šolskega ravnatelja potrjen prepis. Prijave so možne osebno v šolski pisarni ali po telefonu, 04253/343.

Pogoj za sprejem v oba tipa je uspešno opravljena 8. šolska stopnja in vsaj delno znanje slovenščine.

Za sprejem v 3-letno strokovno šolo pa je poleg tega potreben še pozitivno opravljen pedagoško-psihološki test, ki bo na šoli 8. julija 1988.

Za obisk 1-letne gospodinjske šole ta test ni potreben.

Vodstvo šole

Novo leto in stari problemi gospodarske politike v Avstriji

Sanacija državnih financ je bila v letu 1987 verjetno najbolj žgoča gospodarska tema. Ukrepi za razbremenitev proračunskega primanjkljaja bodo tudi v novem letu in v bodoče občutno vplivali na gospodarski položaj predvsem manj premožnih slojev, npr. delavcev v podzavrtih in drugih subvencioniranih podjetjih, upokojencev in študentov.

KRISTIJAN SCHELLANDER

Kljub poslabšanju socialnega položaja mnogih, pa moramo razlikovati dve vprašanji: ali je sanacija proračunskega deficita potrebna, in če je, ali je ubrana pot pravilna?

Če bi se zadolževanje države nadaljevalo z istim tempom kot doslej, bi javni dolgovi že ob koncu sedanje legislaturne periode dosegli vsoto 1 bilijona, t. j. 1000 milijard šil. Letno bi za to ogromno vsoto že same obresti znašale 70 do 75 milijard šil. Celotno novo zadolževanje bi bilo torej potrebno samo za odplačevanje obresti.

Jasno je torej, da je ustavitve zadolževanja države v doslejšnji meri nujno potrebna. Sicer bi zelo verjetno prišlo do zmanjšanja zaupanja mednarodnega gospodarstva v Avstrijo in naše gospodarstvo. To bi imelo negativen vpliv na vrednost avstrijskega šilinga, računati bi bilo treba z inflacijskim razvojem, kar bi poleg že obstoječih problemov zaradi nizkega tečaja dolarja še bolj poslabšalo izvozne možnosti avstrijskega gospodarstva.

Kreditna sposobnost države bi se poslabšala, posojila na mednarodnih tržiščih kapitala bi se podražila, kar bi še bolj otežilo razvoj naše ekonomije. Pri vsem tem pa bi državni proračun izgubil svojo važno krmilno funkcijo v gospodarski politiki države. Skratka, nevarnost, da dežela gospodarsko zaide v začaran krog, bi se ob

nadaljnji eksploziji državnega deficita povečala. V ekstremnem slučaju to lahko vodi tudi v položaj, v katerem se danes npr. nahaja Jugoslavija.

Čeprav je ta primerjava dopustljiva seveda samo v zelo omejenem obsegu, saj so pogoji vendarle precej različni, je problem tako resen, da ga ni mogoče enostavno zavrniti s staro Kreiskyjevo izpovedjo, češ, da mu je nekaj milijonov več dolga ljubših kot preveč brezposelnih.

Prvič, že dolgo ne gre več samo za „nekaj milijonov“ in drugič, je razlika, ali gredo proračunska sredstva v izgradnjo donosnih podjetij z izdelki, ki so konkurenčni na svetovnem trgu, ali pa v zastarela podjetja s proizvodni, katerih danes ni več mogoče prodajati brez izgube. Dolgoročno pa delovnih mest v takih podjetjih prav gotovo ni mogoče ohraniti. Danes se celo v socialističnih državah že pripravljajo na zapiranje deficitarnih podjetij.

Medtem, ko torej nadaljnje rasti državne zadolžitve ni mogoče zagovarjati, je vprašanje, ali je ubrana pot zagotovitve sredstev za sanacijo pravilna. Zmanjševanje sredstev za socialne potrebe ni samo nesocialno, temveč tudi gospodarsko dvomljivo.

Medtem, ko se tako poslabša potrošnikova moč na domačem trgu, kar gre končno tudi na račun konjunktura in delovnih mest, lastnikom kapitala na drugi strani ni treba doprinesiti istega prispevka: Če bi podjetja in privatniki plačali davke, ki jih državi dolgujejo, bi se prora-

čunski deficit takoj znatno zmanjšal. Če bi čimprej uvedli obdavčenje kapitalnih dohodkov (Quellensteuer) – in tu ne gre za hranilne knjižice malega varčevalca – potem bi tudi to bistveno pripomoglo k zmanjšanju državnih dolgov. Če bi politiki varčevali pri nekaterih gigantomanskih in ekološko povsem zgrešenih veleprojektih – od gradnje nepotrebnih novih avtocest pa do dvomljivih novih elektrarn ali pa „nove železnice“ –, če bi namesto tega zavestno investirali v smotnejše načine porabe energije, javnega prometa in preprečitev nadaljnega uničevanja narave, potem bi prav tako lahko prihranili več deset milijard šilingov, ki sedaj bremenijo državni proračun.

V tej gospodarski politiki se kot kaže tudi letos ne bo nič spremenilo. Upati pa je, da se bo prebivalstvo še bolj zavedalo problema in da se bo tudi pritisk na politike v to smer še stopnjeval.

TRIBUNA

BRALCEV

Armee abschaffen?

Die vielen Milliarden Schilling, die heute für die Gesamtverteidigung ausgegeben werden – weil man glaubt, mit dieser militärischen Versicherungspolizze vor allem ausländischem Bösen gefeit zu sein – sind sinnlos verschwendete Milliarden. Wieviele Menschen könnten mit diesem Geld ein menschenwürdiges Dasein erleben? Welche ökologischen Maßnahmen könnten damit finanziert werden? Das Problem besteht – je länger, je weniger darin, ob eine eigene oder eine fremde hier ist – sondern darin, welche negativen Folgen die Präsenz der jeweiligen Armee hat. In diesem Sinne wird uns das Österreichische Bundesheer immer fremder: Ihre Wehrschauen, ihre Hochrüstungspolitik, ihre geforderten neuen Kasernen, ihr geplanter Einbezug der Frauen, ihre tagtäglich produzierten Unwerte (Gewalttätigkeit, dummer Gehorsam, Frauenverachtung etc.) Es muß die Institution „Österreichisches Bundesheer“ kritisch diskutiert werden, weil in ihr die Destruktivität und Sinnlosigkeit am Anschaulichsten konzentriert ist. Mit ihr stellen wir auch andere Zwänge und Verhaltensweisen in Frage. Das Bundesheer ist die sichtbare Spitze des Eisberges „Österreich.“

KARL PALLE, Steinfeld

KAROLINA KOLMANIČ

Izzvenela je pesem

Prvič, odkar je poročena, je prišla slabe volje domov iz šole. Tašča sicer ni imela izostrenih občutkov za branje človekovih čustev, vendar ji to ni ostalo skrito.

„Se je kaj zgodilo? Nekam zamišljena in vsa blede si.“

„Ah, nič. S kosilom pa lahko počakava Emila“ je zamahnila z roko in odšla v svojo dekliško sobo. Potiho si je navila Shopina in v ustreznem ritmu so se prsti premikali na mizi. Potem se je zazrla skozi okno in opazila, kako si Tona daje opravka z opoldanskim opravilom. Gotovo se je pravkar vrnila s polja. Saj pravijo, da si šele pripravila njivo za krompir, ko drugim že zdavnaj v zemlji klije. Misli so ji poromale domov,

kjer se oče in mati vsak dan od jutra do noči pehata, da bi mnogo stisnila iz zemlje. Za prvi maj bosta šla spet domov. To je bila dokaj vedra misel tega neprijaznega dne.

Nenadoma jo iztrga tašča iz njenih polsanj:

„Pridi, krompir bo ves postan. Bom pač Emilu kaj drugega ponudila.“

„Saj je res že nekam pozno. Emila še ni?“

„Tri je že minila. Kasni kar celo uro.“

„Se zgodi“, reče danes prvič nekam brezbrizno in sledi tašči po stopnicah v kuhinjo. Juha je okusna in jo pojesta. Nato pa se Vera brani:

„Ne toliko, samo malo krom-

pirja, mesa pa še manj. Res, tekne mi le solata.“

„A? Vseeno moraš nekaj pojesti.“

Prijeten sončen popoldan se počasi preveša v večer. Ženski delata na vrtu. Obe pa se večkrat skrivaj ozirata proti ovinku, od koder bi moral priti Emil.

„Fant pa kar pošteno zamuja“, vzdihne mati dvomljivo, da Veri ni jasno, ali hoče potolažiti sebe, njo, ali je očitek njemu.

„Lahko bi telefoniral. Človek nikoli ne ve, kaj ga lahko zadržijo“, je nekako opravičevala moža. Vera je pospravila orodje, tašča zaprla vrtna vrata in obe sta se hkrati ustavili in spet zrlji tja do tistega ovinka za Tonino hišo.

(dalje prihodnjič)

Slovenska gimnazija v namiznem tenisu odlična!

Slovenska gimnazija je letos prvič sodelovala na okrajnem namiznoteniškem prvenstvu višjih šolskih stopenj. Trojica Herman Oraže, Marko Smrtnik in Mario Oraže je osvojila prvo mesto v okraju Celovec-mesto, nato pa še naslov prvaka okraja Celovec-dežela. K tej prese-

Krajevni odbor Zveze slovenskih žena v Železni Kapli prireja 3. februarja ob 19. uri v gostilni Piskernik na Beli predavanju o zdravnih zeliščih. Predava dipl. biol. Tatjana Angerer. Vabljeni!

netljivi zmagi sta največ prispevala igralca DSG Sele Marko Smrtnik in Herman Oraže, pa tudi Mario Oraže

se je izkazal. V prvem kolu so premagali ekipo Jergitscheve gimnazije s 5:1, v drugem kolu pa je Zvezno gimnazijo I z istim rezultatom. V finalu pa je bilo tesno, saj je za HTL Borovlje igral izkušen igralec, ki sicer tekmuje v spodnji ligi. Kljub temu pa so dijaki zmagali s 5:4 in bodo 23. marca igrali v Mladinskem domu za naslov koroškega šolskega prvaka.

Zadnja vest: Klubsko prvenstvo DSG Sele

Preko vikenda je bilo v Selah klubsko prvenstvo v namiznem tenisu za moške. V kategoriji članov je zmagal veteran Mirko Oraže, pri mladincih pa je bil najboljši Aleksander Mak.

Selska dvojica (Nada Fojkar in Carmen Traunig) je dvakrat zmagala.

Slika: Mohar

Najnovjša Elo-lista slovenskih šahistov: FM Singer na 1. mestu

Objavljena je najnovjša Elo-lista za Koroško. Med slovenskimi šahisti ima FIDE-mojster dipl. inž. Hans Singer (ASK Celovec) najvišji rating z 2271 (2269) točkami, kar pomeni odlično 8. mesto med vsemi šahisti na Koroškem. Sledita mojstrska kandidata Jurij Deisinger (Pošta) z 2155 (2155) in dr. Walter Lukan (SSZ/Carrans) z 2100 (2100) Elo-točkami. Deisinger s tem številom zaseda 25., dr. Walter Lukan pa 42. mesto.

Največ Elo-točk sta v zadnjem polletju pridobila mladinska igralca SSK „Obir“ Harald Wutte (plus 61) in Hans-Christian Wolte (plus 50) ter Robert Hedenik (SZZ/Posojilnica Celovec/Bilčovs) plus 46 točk. Med šahisti SSZ pa sta Franc Rulitz in Gorazd Živkovič spet zamejela mesti.

1. FM dipl.inž. H. Singer (ASK)	2271 (2269)
2. MK Jurij Deisinger (Pošta)	2155 (2155)
3. MK dr. Walter Lukan (SSZ)	2100 (2100)
4. Justin Polanšek (SSZ)	1990 (1988)
5. Alojz Gallob (SSZ)	1942 (1960)
6. Franc Rulitz (SSZ)	1905 (1882)
7. Gorazd Živkovič (SSZ)	1899 (1884)
8. Adem Ramaš (SSZ Obir)	1882 (1879)
9. Ivko Fero (SSZ)	1843 (1824)
10. mag. Mirko Laussegger (SSZ)	1724 (1711)
11. dr. Jozi Amrusch (SSZ)	1716 (1711)
12. Herbert Rulitz (SSZ)	1702 (1714)
13. mag. Peter Waldhauser (SSZ)	1699 (1699)
14. Peter Jammer (SSK Obir)	1696 (1714)
15. Franc Kolter (SSZ)	1693 (1687)
16. dr. Jože Lukan (SSZ)	1691 (1698)
17. Rainer Strasser (SSK Obir)	1683 (1683)
18. Ivan P. Lukan (SSZ)	1653 (1632)
19. Emanuel Polanšek (SSK Obir)	1650 (1613)
20. Rupert Reichmann (SSZ)	1644 (1633)
21. Bogomir Osojnik (SSK Obir)	1622 (1622)
22. Johann Wolte (SSK Obir)	1586 (1599)
23. Xhelaf Hoti (SSZ)	1574 (0000)
24. Helmut Haller (SSK Obir)	1569 (1569)
25. Mirko Wieser (SSZ)	1567 (1567)
26. Johann Stösser (SSK Obir)	1555 (1611)
27. Gašpar Ogris-Martič (SSZ)	1554 (1570)
28. Robert Hedenik (SSZ)	1552 (1506)
29. Matevž Wieser (SSZ)	1551 (1564)
30. Stanko Haderlap (SSK Obir)	1541 (1541)
31. Josef Weitzer (SSK Obir)	1527 (1527)
32. Josef Hanscho (SSK Obir)	1522 (1488)
33. Filip Ogris-Martič (SSZ)	1514 (0000)
34. Hans-Christian Wolte (SSK Obir)	1505 (1455)
35. Jozi Paek (SSZ)	1504 (1504)
36. Franc Kernjak (SSZ)	1502 (1520)
37. ex aequo Antonia Einspieler (SSZ) in Valerij Sitter (SSK Obir)	1471 (1618 oz. 1471)
39. Hanzl Gasser (SSZ)	1435 (1435)

Selanke po porazu na tretjem mestu!

Namiznoteniška ekipa DSG Sele je bila v tej sezoni drugič poražena, saj je podlegla tekmeču za drugo mesto državne B-lige, ekipi iz Lenzinga s 3:6.

V dvoboju, ki je trajal skoraj štiri ure, pa so imele Selanke mnogo smole, saj je najboljša igralca Carmen Traunig dvakrat zgubila šele v tretjem nizu (20:22 oz. 22:24), obakrat pa zapravila že kar ugodno prednost nekaj točk.

Ker Nada Fojkar tokrat ni igrala tako močno, kot smo bili to od nje vajeni iz jesenskega dela prvenstva, in ker Marti Oraže tokrat ni imela možnosti za točko, posamični zmagi Traunigove in Fojkarjeve ter dvojice Selankam niso zadostovale. Lenzing je slavil in tako prevzel drugo mesto na lestvici.

Dan poprej so Selanke igralce proti ekipi iz Kirchbichla in jo premagale s 6:3. Tega dne je bila Carmen Traunig v odlični formi in je igrala izredno napadalno. Tako tudi ni presenetilo, da je v bistvu z lahkoto odločila vse tri tekme v svojo korist. Tudi Nada Fojkar je prispevala dve točki, skupno s Traunigovo pa sta zmagali tudi v dvojici.

Po teh dveh tekmah so Selanke zdrknile na tretje mesto, obstojajo pa celo še minimalni izgledi za prvo mesto. Ta možnost bi bila realna v primeru, če bi zmagale vse preostale tekme, Lenzing pa bi igral z Oberndorffom neodločeno. Toda to je vsekakor zelo visok cilj, ki bi ga Selanke lahko dosegle le z veliko sreče. V nedeljo bodo nastopile v Dornbirnu, potem pa imajo odmor do aprila.

Zahome uspešen

Pri Švicarski turneji je bil Franci Wiegele v skupnem seštevku treh tekem osmi. Zmagal je Finec Nykänen. Zahomški skakalci pa so bili uspešni tudi pri tekmovanju za evropski pokal: v St. Ägydu je zmagal Kristof Müller pred klubskim kolegom Paulom Eratom. Pa tudi šolarji in mladinci so na tekmi za Austria-pokal v Podnu želi uspehe. Pri šolarjih so bili trije med prvimi osmimi: Günter Kaiser tretji, Kristof Knez šesti in Tomaž Kuglitsch osmi. Pri mladincih je Peter Rausch zasedel drugo mesto, točki pa je osvojil tudi Martin Wiegele s 14. mestom.

ŠK Dob podlegel

Čeprav ŠK Dob/Aich ni igral slabo, proti drugoligašu Sokol X ni imel možnosti in je podlegel z 0:3. Tekmec je bil enostavno premočan. Pa več sreče v prvenstvu!

Šola talentov v Šentjanžu

Smučarji in smučarke športnega društva Šentjanž v Rožu se znajdejo tudi v zimi brez snega, čeprav ne morejo vaditi na domačih smučiščih. Delo z naraščanjem – predvsem v otroških in šolarskih skupinah – rodi dobre rezultate tudi v novi sezoni.

Marion Maloveršnik je bila že dvakrat druga, medtem ko je Danijel Užnik na tekmah za otroški pokal Tyrolia že dvakrat zmagal (glej rezultate spodaj). Lani, ko so bili smučarji iz Šentjanža na teh tekmah najboljšo moštvo – Danijel Užnik zmagovalec pri fantih, Dunja Jamnig pa druga pri dekletih – tega ni nihče pričakoval, je v razgovoru s Slovenskim vestnikom povedal vodja smučarskega odseka in trener Erich Užnik. Letos pa je seveda pritisk že precej večji. Kon-

kurenca pa je trenutno največja med dvema južnokoroškima moštvoma; med ŠD Šentjanž in SC Petzen.

Že lani so funkcionarji Pece napovedali zmago, tudi za letos jo napovedujejo. Za Rožane so bili tem bolj važni rezultati prvih dveh tekem. Sedaj imajo pred pliberškim moštvom že

Erich Užnik

Slika: Mohar

46 točk prednosti (Šentjanž 139, Peca 93; sledijo: Breže, Podkloster, Irschen, Klein-kirchheim). Pred seboj imajo še 3 tekme. Toda Užnik, presenetljivo močna Maloveršnikovo in drugi so dobro pripravljene in jemljejo zadevo resno.

S pripravami na snegu so začeli že oktobra na ledniku Wurtenkees, pozneje tudi na Dobraču. Do zadnjega pa so izkoristili božične počitnice, kjer sta se med drugim kot zvesta spremljevalca mladih tekmovalcev izkazala Mihi Blüml in Hanzl Obiltschnig (posebno, ko si je trener Erich Užnik zlomil roko. Idealizem teh dveh in drugih funkcionarjev je težko opisati).

Z lanskim uspehom so se hitro povečale tudi ponudbe s strani proizvajalcev smučar in vezi. Posamezni člani

imajo sedaj poleg članov tudi po par smučar od Kästle, Fischer idr. Razumljivo, ko se v zadnjih dveh letih nekoliko zatika pri podporah s strani Elana.

Šentjanščani pa se ne veselijo samo tekem za Tyrolia pokal, (Dunja Jamnig in Silvana Oraže imata že dobre rezultate na tekmah za pokal šolark), napeto pričakujejo tudi mednarodno tekmo 20. marca na Peči, kjer se bodo pomerili najboljši iz Štajerske, Slovenije in Koroške. Lani sta Jamnigova in Užnik premagala Štajerce, letos, ko se bo pridružila Slovenija, bo pa težje.

Na tihem pa želijo, da bi v prihodnji sezoni v koroški ekipi poleg Dunje Jamnig vozili tudi drugi Šentjanščani.

Na Svinški planini so v soboto zmagali Daniel Užnik in Katja Malle, pri ženskah pa Dunja Jamnig.

or.

TERMINI

NOGOMET

Nedelja, 31. 1. 1988: Koroško nogometno prvenstvo v dvorani – Slovenski atletski klub igra proti Admiru Beljak, Felfernitzu, Vetrinju in Zihpoljam (Športna dvorana Vetrini, 8.00).

ŠAH

Cetrtek, 28. 1. 1988: Srečanje šahistov SSZ (pri Korenu, 19.30)

Sobota, 30. 1. 1988: TSV Grabstaj I – SSZ/Posojilnica Celovec (klet Raiffeisenbanke Grabstaj, 15.00).

RAZNO

Slovenska športna zveza prireja pavalni tečaj za štiri do šestletne otroke. Tečaj se bo začel v torek, 16. februarja v celovškem mestnem kopališču (Hallenbad). Vodila ga bosta Milan Kupper in Kristijan Zeichen. Vsak torek in četrtek bosta na vrsti dve skupini (prva od 15.30 do 16.20 ure, druga od 16.30 do 17.20 ure). Tečaj obsega 16 ur, prijave sprejemata voditeljici slovenskih otroških vrtecev v Celovecu.